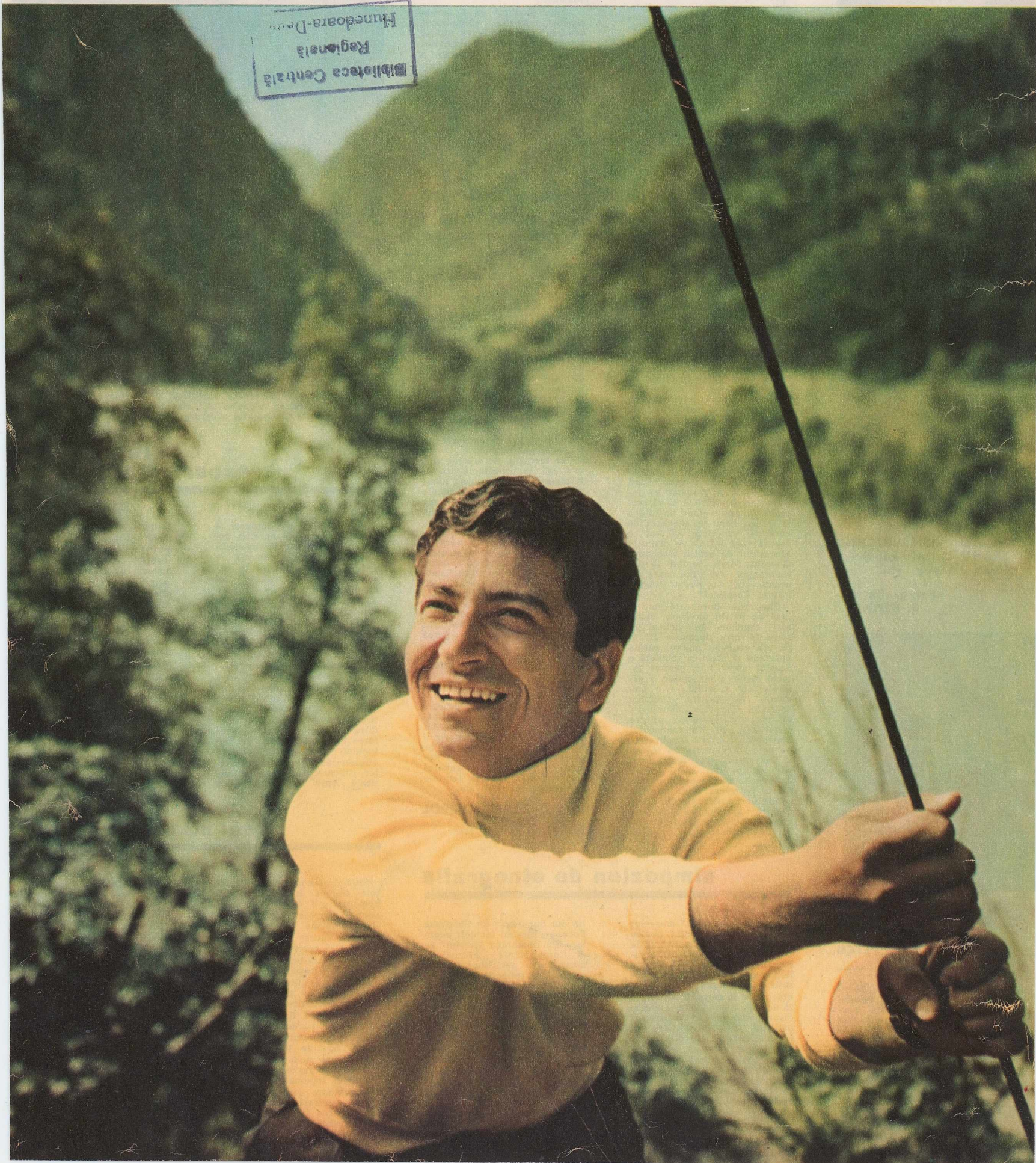

ANUL XV NR. 39 (591) — 24 septembrie 1966

Proletari din toate țările, uniți-vă!

Flacăra

Biblioteca Centrală
Regională
Hunedoara-Dorm

o mare sărbătoare populară

În prima duminică a lunii octombrie în toate comunele, satele, orașele și centrele muncitorești se va sărbători „Ziua recoltei”. Această mare sărbătoare populară va constitui pentru oamenii muncii din agricultură un prilej de trecere în revistă a realizărilor obținute de unitățile agricole socialiste, a dezvoltării social-culturale a satelor noastre. În cadrul acestei grandioase sărbători populare vor avea loc adunări festive care vor oglindi chipul satului românesc ce a căpătat o nouă înfățișare în anii construcției socialiste. Manifestările cultural-artistice care se vor desfășura pe întreg cuprinsul țării, expozițiile cu produse agricole vor scoate în evidență treptele pe care a urcat satul nostru sub încrederea și înțeleapta conducere a Partidului Comunist Român.

În Capitală, Uniunea Națională a Cooperativelor Agricole de Producție, în colaborare cu Consiliul Superior al Agriculturii vor organiza la Pavilionul

Expoziției realizărilor economiei naționale o expoziție cu vinzare a strugurilor de masă, fructelor și vinurilor. Spații speciale vor fi amenajate pentru desfacerea mustului, produselor de zahana, pastramă, pui la frigare, bătă și alte preparate culinare specifice bucătăriei țărănești.

Zilele care au mai rămas până la sărbătoarea „Ziua recoltei” sînt folosite din plin de oamenii muncii din agricultură pentru stringerea recoltei, pentru însămînțările de toamnă.

„Ziua recoltei” va fi sărbătoarea bucuriei, sărbătoarea roadelor bogate. Ea va afirma totodată hotărîrea oamenilor muncii din agricultură de a munci cu forțe sporite pentru creșterea necontenită a producției agricole, pentru realizarea mărețelor sarcini stabilite de cel de-al IX-lea Congres al Partidului Comunist Român.

C. GHIȚĂ

file din carnetul de drum al „turului româniei”

Plăcerea de a hoinări prin țară, de a dormi, vorba aceea, azi aici, mine în Focșani, de a-ți umple ochii cu o varietate succesiune de imagini, de a înțina în fiecare zi alți oameni, alte orașe e una din componentele atracției pe care ciclismul de fond o exercită asupra practicantilor săi și mai ales — de ce să n-o recunoaștem — asupra obișnușii insoțitori ai caravelor marilor curse. Puțini dintre iubitorii sportului cu pedale au însă privilegiul de a urmări în întregime desfășurarea întrecerilor de la start până la sosire. Un asemenea privilegiu a vrut să-și ofere moș Gheorghe Boroneață, pensionar din Arad. Și pentru aceasta — în ciuda celor 74 ani ai săi — n-a prețuit să încalce pe o bicicletă și să parcurgă în patru etape de câte o zi — un ritm cu adevărat de cursă — cei circa 500 km ce separă casa lui de pe malurile Mureșului de orașul Gheorghiu-Dej, venind în întâmpinarea ciclistilor care în aceste zile acopereau traseul „Turul României”.

Gheorghe Boroneață nu e însă un bătrîn oarecare, ci un fost campion de ciclism al țării de prin deceniile III și IV ale veacului nostru, căruia pasiunea și practica regulată a acestui sport i-au păstrat intactă suplețea mușchilor, a arterelor și a minții — o pledoarie vie pentru utilitatea sportului. Ca orice „microbist”, el își are favoritul printre concurenți, pe binecunoscutul Constantin („Gigi”) Dumitrescu, pe care-l copleșește cu sfaturi și îndrumări. Dar recomandările culese din sacul vechii experiențe a lui moș Boroneață nu se potrivesc întru totul cu condițiile de alergare din zilele noastre și singura însușire, etern valabilă, pe care bătrînul ar putea-o transmite cu folos

favoritului său ar fi spiritul de combativitate. Din păcate însă la acest capitol Dumitrescu e cîteodată cam refractar și aceasta îl lipsește în mare parte de performanțele la care calitățile lui fizice excepționale i-ar da dreptul.

La ora cînd scriem aceste rânduri Dumitrescu e încă undeva departe, la multe minute distanță de liderul clasamentului. O soanță mai bună n-are nici alt as al ciclismului nostru, Gabriel Moiceanu, ceea ce pentru marea public sportiv constituie o dezamăgire vecină cu scăderea interesului pentru ciclism.

Dar lucrurile nu trebuie privite așa. În primele locuri ale întrecerii figurează acum nume cu care publicul pur și simplu nu s-a acomodat încă — cele ale tinerilor Gheorghe Suci, Tudor Vasile, Ștefan Suci, Constantin Gonțea, Alexandru Sofronie și alții. Iar dacă această vor izbucni să-și mențină până la sfîrșit pozițiile actuale, va fi un cîștig pentru ciclismul nostru, o dovadă a viabilității sale, de care în ultima vreme începusem să ne îndoim. Aceasta, repet, este situația actuală a cursei și desfășurarea ulterioară a întrecerii ar putea s-o infirme.

Poate vom asista la o revanșă a „bătrînului” Moiceanu și Dumitrescu, ceea ce ar fi într-adevăr spectaculos. Și într-un caz și în altul cursa — excelențele medii orare pe care le prilejulește — oferă destule premise creșterii sufragului publicului pentru ciclism. Ar fi tocmai îndeplinirea menirii pe care și-a asumat-o „Turul României” reapărut în calendarul competițional după o regretabilă pauză de patru ani.

C. DIAMANTOPOL

Tg. Mureș, 19 sept. 1966

simpozion de etnografie

Recent, Consiliul muzeelor din Comitetul de Stat pentru Cultură și Artă și Institutul de etnografie și folclor al Academiei Republicii Socialiste România au organizat la București Simpozionul național de etnografie la care au participat 25 de țări. Simpozionul s-a desfășurat sub egida Comitetului național I.C.O.M. (Consiliul internațional al muzeelor).

Discuțiile au fost axate pe tema „Organizarea muzeului etnografic în aer liber — principii și metode” pe marginea căreia un număr mare de specialiști din țară și străinătate au ținut comunicări printre care amintim: „Muzeul satului

din București” de Gheorghe Focșă; „Muzeul tehnicii populare din Dumbrava Sibiului” de dr. Cornel Irimie; „Muzeul etnografic în aer liber, mijloc original de reflectare complexă a culturii populare” de Nicolae Ungreanu; „Cercetarea științifică, baza organizării muzeelor etnografice în aer liber” de dr. Florea Bobu Florescu, Boris Zderciuc și Romulus Vulcănescu; „Secția în aer liber a Muzeului etnografic al Transilvaniei — Cluj” de Valeriu Buțură etc.

Dintre specialiștii de peste hotare au participat la lucrările simpozionului Hugues de Varim — director al I.C.O.M.,

Georges Rivière, directorul Muzeului Omului din Paris, Madeleine Hours de la Muzeul Louvre, prof. dr. Helmuth Otenjan, directorul Muzeului din Kloppenburg, R.F.G., Peter Michelsen, directorul Muzeului în aer liber din Lyngby, Danemarca, și alții.

Discuțiile simpozionului au scos în evidență interesul manifestat de participanți pentru muzeele etnografice care redau talentul creator al poporului. Amintim că Muzeul satului

din București a fost fondat în anul 1936 de Dimitrie Gusti, bucurîndu-se și azi de aprecierea unanimă a specialiștilor din țară și străinătate. Încă din 1929, la Cluj, Romulus Vuia a pus bazele unei secții etnografice în aer liber.

Asemenea muze în aer liber, interesante și originale, se găsesc astăzi în Danemarca, Suedia, R.D.G., Olanda, R.F.G., Belgia, Finlanda etc.

Emil VERZEA

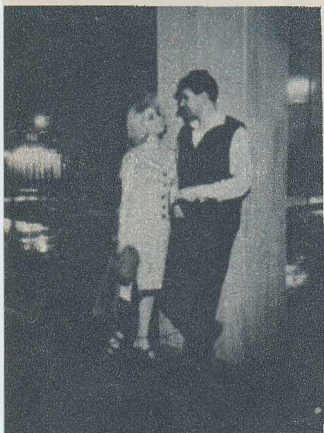
curier

pe copertele noastre

Actorul ION DICHISEANU (citiți prezentarea din pag. 16).

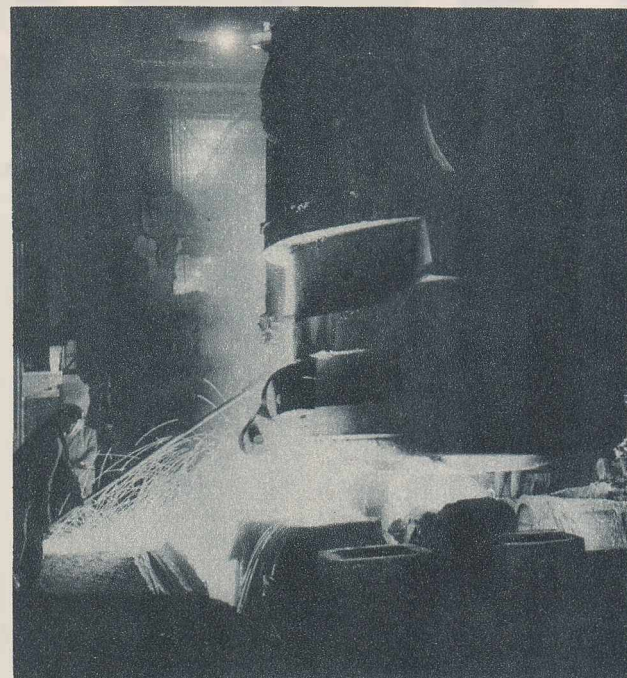
Fotografie de S. STEINER

Seară la Suceava.

Fotografie de ION PETCU

FLACĂRA. Redacția: București, Piața Științei 1, raionul 30 Decembrie. Căsuța poștală 4112, Of. 33. Telefon 17.60.10 — int. 1744. ABONAMENTE la toate oficiile poștale, la factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții. TARIF DE ABONAMENTE: 3 luni — 26 lei; 6 luni — 52 lei; un an — 104 lei. TIPARUL executat la Combinatul poligrafic „Casa Științei”.

În întreaga țară întrecerea socialistă se desfășoară cu însuflețire pentru îndeplinirea planului de stat anual. În fotografia noastră: un aspect de la Combinatul siderurgic hunedorean.

În premieră experiența înaintată

Un colectiv de ingineri a realizat de curind un film documentar de strictă specialitate. Subiectul — metoda de executare a locuințelor în sistemul cofrajelor glisante. Documentariștii s-au deplasat cu aparatul de luat vederi pe șantierele de locuințe din Balta Albă, la blocul V9. În 20 de minute secvențele cinematografice redau într-o succesiune logică, care respectă întru totul procesul tehnologic, principalele momente ale aplicării acestei înaintate metode de construcție. Cu minuțiozitate pelicula înregistrează pregătirea frontului de lucru, montarea cofrajelor glisante, montarea armăturilor, turnarea betonului, compactarea lui cu vibratoarele, folosirea verinelor, ridicarea cofrajului pe verticală spre cota finală a

turnării, demontarea cofrajelor după glisare, turnarea planșelor. Fiecare secvență este însoțită de un comentariu. Scheme desenate reiau în detaliu fazele mai importante ale glisării, descriu alcătuirea și folosirea utilajelor etc. Filmul ne poartă prin marile ansambluri de locuințe din București, Mamaia, Constanța, Iași, Cluj, Brașov și Hunedoara, unde practica a verificat eficiența și utilitatea metodei cofrajului glisant.

În curind filmul va poposi pe șantierele Capitalei, beneficiari direcți fiind constructorii. Documentarul se înscrie ca o realizare de mare utilitate pentru toți constructorii din țară.

Decabal ȚOCA

noi atlase lingvistice

Studiul fenomenelor dialectale de pe întreg teritoriul României — o preocupare mai veche a celor care studiază limba română — este continuat cu succes de Centrul de fonetică și cercetări de dialectologie al Academiei Republicii Socialiste România. Această activitate facilitează cunoașterea profundă și științifică a structurii fonetice, morfologice și sintactice a limbii române, ca și a structurii vocabularului. Materialul adunat din toate regiunile țării, cercetat cu mijloace moderne, va fi folosit la elaborarea noului Atlas lingvistic regional, o lucrare cuprinzătoare care va stimula efortul cercetătorilor români pentru circa 10-15 ani. Dialectologii români vor cerceta, în

vederea întocmirii celor opt atlase lingvistice pe care lucrarea le va cuprinde, aproape 1 000 de localități.

Metode noi de investigare științifică stau la baza determinării structurii acustice a vocalelor limbii române, ca și a diftongurilor — problemă în care sînt interesați nu numai foneticienii ci și specialiștii în acustică, psihologii etc. Cercetătorii români participă de asemenea la elaborarea Atlasului lingvistic mediteranean — o lucrare de importanță internațională, care urmează să pună în lumină interrelațiile etnografice dintre popoarele care viețuiesc în regiunea Mării Mediterane și Mării Negre.

M. ALEXANDRU

din realizările Institutului de mecanică aplicată al academiei

La Institutul de mecanică a fluidelor și Centrul de mecanica solidelor din cadrul Institutului de mecanică aplicată al Academiei se efectuează intense cercetări asupra unor probleme fundamentale și aplicative de mecanică a fluidelor, printre care aerodinamica experimentală, aerodinamica subsonică, supersonică și fizicochimică, lubrificația în medii subțiri și altele. În ultimii ani institutul a obținut rezultate importante în ce privește problema mișcării lichidelor grele cu suprafață liberă, domenii teoretic cu numeroase aplicații practice, printre care mișcarea apei în albiile naturale, amenajările hidrotehnice cu caracter energetic, în hidroameliorații și în alimentarea cu apă potabilă și industrială.

În domeniul deosebit de actual al lubrificației cu gaze în regim laminar și turbulent s-au înregistrat numeroase și variate rezultate teoretice aplicabile cu mare eficiență în tehnică. Cunoașterea procesului de lubrificație este necesară în realizarea unor importante economii de metal, în inlo-

cuirea materialelor deficitare, de import, cu altele de fabricație indigenă etc.

Concomitent cu cercetările efectuate s-au desfășurat lucrări de valoare în probleme legate de exploatarea zăcămintelor de petrol și gaze, în elaborarea și dezvoltarea unor teorii unitare asupra determinării caracteristicilor aerodinamice ale aripilor de avion și obținerii unor rezistențe minime ale sistemelor portante.

Cercetările de aerodinamică experimentală au contribuit la proiectarea unor avioane utilitare românești experimentate cu mult succes.

Alte cercetări au permis realizarea și darea în exploatare a unor vehicule plutitoare cu propulsie aeriană, destinate recoltării stufului în Delta Dunării, ameliorarea ventilației unor mine, fabrici, ateliere, stabilirea acțiunii vântului asupra cupolelor marilor clădiri, determinarea caracteristicilor aerodinamice ale autobuzelor românești etc.

Rodica FĂGĂRĂȘANU

un bazin hidrodinamic

La Institutul politehnic din Galați a început construcția unui bazin hidrodinamic ce va fi folosit pentru încercat modele de nave. Dimensiunile micului „ocean laborator” nu depășesc 158 mp. El are o adâncime de 2,5 m.

Bazinul va fi realizat din beton armat și dotat cu instalații dintre cele mai moderne. După cum relatează prof. ing. Costică Alexandru, prorectorul institutului, aici vor fi încercate, experimentate și stabilite principalele caracteristici ale celor mai diferite tipuri de nave: rezistența la înaintare în diverse condiții de navigație, manevrabilitatea, stabilitatea statică și dinamică și altele. Noul bazin reprezintă un mijloc sugestiv de înțelegere și asimilare a fenomenelor hidro-

dinamice specifice navigației, permițând însușirea cât mai temeinică de către studenți a conținutului cursurilor și a rezultatelor lucrărilor de laborator. Utilizarea bazinului va contribui la dezvoltarea inițiativei în domeniul cercetării, la găsirea unor noi soluții în construcția de nave.

La realizarea acestui important mijloc didactic colaborează pe lângă cadrele de specialitate ale institutului și o serie de specialiști ai Șantierului naval din Galați.

Cadrele care vor exploata curent instalațiile și vor coordona activitatea bazinului hidrodinamic se află în prezent în etapa de pregătire și perfecționare în țară și străinătate.

I. MECA

A sosit toamna cu bogățiile și licorile ei!

sistemizarea satelor

Printre obiectivele de seamă cuprinse în Directivele Congresului al IX-lea al partidului se numără și cel privitor la sistemizarea satelor. Pentru a informa pe cititorii noștri în ce stadiu se găsește acest obiectiv ne-am adresat arhitectului Ion Baucher de la C.S.C.A.S.

— Aș vrea să arăt, pentru început, că această acțiune se desfășoară pe două planuri principale: organizarea rețelei de localități rurale în cadrul dezvoltării întregii rețele de localități din țara noastră și sistemizarea propriu-zisă. Într-un însemnat număr de raioane — 20 — acțiunea sistemizării se desfășoară pe ambele planuri amintite.

— Am dori să ne arătați în ce constă sistemizarea propriu-zisă.

— Amintesc că în acest sens se elaborează în prezent schițe de sistemizare pentru unele localități rurale mai importante care, datorită condițiilor lor speciale, necesită tre-

cerea la o acțiune organizată de sistemizare și construcții. Scopul acestor lucrări este de a contribui la dezvoltarea armonioasă a acestor localități, ținându-se seamă de o serie de factori dintre care cel al dezvoltării economice se înscrie printre cele mai importante. Sistemizarea fiecărui sat trebuie să mai țină seama și de factori ca: așezarea satului în cadrul teritoriului respectiv, configurația terenului, structura și volumul de locuințe existente, rețeaua de străzi, arhitectura specifică, modul de viață al populației. Toți acești factori dau personalitate satului. Subliniez că acțiunea de sistemizare a satelor urmărește crearea de localități cu o puternică bază economică, cu dotări social-culturale corespunzătoare, cu lucrări tehnice edilitare cât mai apropiate de cele orășenești. Prin sistemizare satul românesc va urca pe noi trepte ale progresului și civilizației.

AI. DUMBRĂVEANU

nouă și cu sergentul zece

Cineva a avut ideea ca la înmormântarea lui Vasile Alecsandri (26 august 1890) să ia parte și nouă dorobanți (și cu sergentul zece), simbolizând pe eroii din cunoscuta poezie „Peneș Curcanul”.

Aceștia au purtat pe umerii lor sicriul cu trupul poetului până la mormântul de la Mircești. Fotografia a fost făcută de un amator, în ziua înmormântării, iar originalul se află astăzi în colecția cabinetului de stampe al Academiei Republicii Socialiste România, împreună cu alte numeroase documente și manuscrise rămase de pe urma scriitorului.

Ion MUNTEANU

carte

Centenarul nașterii lui George Coșbuc aduce în librării încă o serie de scrieri ale poetului...

Un volum de versuri pentru copil publicat la Editura tineretului...

Volumul II al cărții despre Istoria apărut la Editura Academiei...

O altă carte utilă, serios informată, este cea a lui Paul Gogeanu...

Scriitorul Maria Arsene publică la Editura pentru literatură...

Atrăgătoare cantea lui Mihai Negulescu despre Orașul lui Pinteia...

Povestirile lui Ion Bălăceanu, intrunite în volumul intitulat Plinea și bicicleta...

O nouă traducere din opera lui Hegel, datorată tot eminentului său interpret...

O carte cu mare trecere la vremea ei, al cărei farmec rezistă timpului: Ulița copilăriei de Ionel Teodoreanu...

cinema

Zorba grecul (adaptare cinematografică după romanul „Alexis Zorba” al lui N. Kazantzakis).

Irene Pappas

valuie frumusețea încețării dintre om și o societate potrivnică. Monumental, ca în mai toate interpretările sale, apare actorul american Anthony Quinn...

Țara fericirii — o primă întâlnire a iubitorilor de film cu unul din regizorii italieni despre care se vorbește în ultima vreme: Luciano Salce.

Suzana și băieții — în jurul unui conflict dramatic artificial înțreținut, filmul regizorului polonez Stanislas Modzinski dezvoltă două-trei caractere de tineri...

Două producții de desen animat: Paralele (Livia Ghigori) și Un nasture (Olimp Vărășteanu).

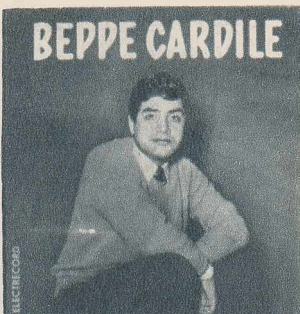
disc

Pe mapa discului „Melodii din toată lumea” (EDE-0 220), ultimul apărut în această serie, atât de populară și căutată, se menționează piesa „Mylord”...

Beppe Cardile, cântăreț și autor de cintece, talentat și dotat, a înregistrat la „Electrecord”...

EXE-0 237-238-239-240 — Patru manuale de limbi străine pe disc: engleză, franceză, germană și rusă.

Excelentă inițiativă a casei noastre de discuri și a Editurii didactice și pedagogice. Deci, mai puține corigențe, vom exclude meditații, deoarece li avem acasă (la electrofon) și vom învăța limbi străine cu... accent!

muzică

Evenimentul muzical al săptămânii îl constituie, fără doar și poate, deschiderea stagiunii Orchestrei simfonice a Filarmonicii de stat „George Enescu”.

După desfășurarea lui în orașele Cluj, Brașov și Iași (între 15 și 26 septembrie). Festivalul muzicii de cameră va avea loc și la București între 4 și 31 octombrie.

Țara fericirii — o primă întâlnire a iubitorilor de film cu unul din regizorii italieni despre care se vorbește în ultima vreme: Luciano Salce.

plastică

Galeriile de artă din Calea Victoriei 132: Aurel Iacobescu — pictură. Selectând din lucrările ultimilor ani, pictorul sexagenar ne prezintă în actuala expoziție două tematici: peisaje și flori.

Sala Magheru: D. Șerban — pictură. Peisaje calme, în care nici atmosfera, nici paleta cromatică nu sînt tulburătoare...

teatru

Scurt tur de orizont prin țară, privind perspectiva apropiatei stagiuni teatrale.

TEATRUL NAȚIONAL IAȘI: Neîncredere în foisor de Nelu Ionescu (autor local), Căruța cu paleta de Mircea Stănescu, Despot Vodă de Alecsandri, Moartea unui artist de Horia Lovinescu.

TEATRUL NAȚIONAL CLUJ: Vara imposibilei iubiri de D. R. Popescu (premieră pe țară), O noapte furtunoasă de Caragiale, Prefloasele ridicole de Molière, Platonov de Cehov.

TEATRUL MAGHIAR DE STAT CLUJ: Damnațunea lui Adam de Deak Tamas (premieră pe țară), două piese de autori locali — 33 scrisori anonime de G. Mehes și Vrăjitorul vesel de Lili Marton — Act venețian de Camil Petrescu.

TEATRUL DE STAT TIMIȘOARA: Io, Mircea voievod de Dan Tărbilă, Platonov de Cehov, Insula de Mihail Sebastian, o dată cu deschiderea stagiunii intră în funcțiune și un mic studio experimental denumit „172”, după numărul locurilor.

TEATRUL DE STAT BRAȘOV: Simple coincidențe de Paul Everac, Sînziiana și Pepelea de Alecsandri, Să nu-ți faci pravălie cu scară de Eugen Barbu.

TEATRUL DE STAT PLOIEȘTI: Funcționarul de la Domenii de P. Locusteanu, Ancheta de Peter Weiss, Privește inger spre casă de Th. Wolfe, Casele domnului Sartorius de Shaw și un spectacol de recitări, pantomimă, dansuri pe versurile lui M. R. Parascchivescu.

TEATRUL DE STAT BIRLAD: Harap-Alb de George Vasilescu, O mișcare greșită de Virgil Stoescu, Naufragiații de Șt. Berciu.

TEATRUL DE STAT ORADEA: Io, Mircea voievod de Dan Tărbilă, Macbeth de W. Shakespeare, Romulus cel Mare de Dürrenmatt.

TEATRUL DE STAT ARAD: Moartea unui artist de H. Lovinescu, Avarul de Molière.

TEATRUL DE STAT TG. MUREȘ: Răzvan și Vidra de Hasdeu, Simple coincidențe de Paul Everac, Mitică Popescu de Camil Petrescu, Puterea întinericului de L. Tolstoi.

TEATRUL NAȚIONAL CRAIOVA: Cocosul negru de Victor Eftimiu, Casa Bernardi Alba de Lorca, Volpone de Ben Jonson.

TEATRUL DE STAT GALAȚI: Teșeș Vodă de Mircea Lelian, R.U.R. de Karl Capek.

TEATRUL DE STAT PITEȘTI: Visul unei nopți de iarnă de Tudor Mușatescu.

TEATRUL DE STAT BRĂILA: Sînziiana și Pepelea de Alecsandri.

TEATRUL DE STAT BOTOȘANI: Anonime de Al. Voitin (premieră pe țară).

TEATRUL DE STAT BACĂU: Omul de la miezul nopții de V. Nistor.

TEATRUL DE STAT CONSTANȚA: Prietena mea Pix de V. Em. Galan, Femeia mării de Ibsen, Nunta din Peruggia de Al. Kiritsescu.

(Continuare în numărul viitor)

Scurtă convorbire cu Felix Caroly de la Teatrul „Ion Creangă”, în preajma deschiderii noii stagiuni.

„Anul acesta — ne informează d-sa — voi avea identități variate, de la ducele de Buckingham din „Cel trei mușchetari” la regele din „Regele-cerb” al lui Carlo Gozzi și la cele cinci apariții deosebite din spectacolul-coupe „Trec trubadurii”, compus din dramatizarea unor legende. Remarc cu satisfacție că prin aceste spectacole (ultimele două) teatrul de proză îmi solicită mijloacele pantomimei care — se știe — continuă să fie pasiunea mea.

În noua stagiune mă voi reîntîlni cu un gen de roluri care într-o vreme a constituit „maniera” mea: eroul negativ, amabil și insinuant. După mulți ani, o reîntîlnire nu mă ține de manieră ci de creionarea unui caracter; cu atât mai mult cu cât este vorba despre Sir Pierce de Exton, ucigașul lui Richard al II-lea din tragedia lui Shakespeare, pe care Radu Peniculescu o montează pe scena Teatrului Mic”.

Mircea Crisan

televiziune

DUMINICĂ 25 SEPTEMBRIE. Retransmiterea părții a doua a concertului inaugural al orchestrei simfonice a Filarmonicii de stat „George Enescu” (vezi și rubrica „Muzica”).

MARȚI 27 SEPTEMBRIE. Din lirica lui Camil Petrescu (19.20) Valorosa rubrică „Filmul documentar și clasicii săi” ne prezintă poate pe cel mai clasic dintre clasicii genului — Robert Flaherty (19.35) O emisiune economică în al cărei obiectiv intră probleme de protecția muncii (20.00) Spectacolul păpușă resc de succes „Mina cu cinc degete” — parodie polițistă de Mircea Crisan (20.30) Varietăți pe peliculă (22.15).

MIERCURI 28 SEPTEMBRIE. Retransmiterea de la Sofia a unui concert popular bulgar (19.30) Cornul, fagotul, tuba... iată ci teva instrumente muzicale care se poate face chiar și muzică ușoară (20.10) Gh. Epanan învitată într-o excursie în cel de-a doilea defileu al Olteului. Tentant! (20.30) Filmul chehoslovă „Rusalka” (21.00).

JOI 29 SEPTEMBRIE. „Cu jucăriile nu-l de joacă...” Că puțin asta își propune să ne demonstreze Ancheta TV (19.20) „Secretele atletismului”. U film ce-și propune să ne revelez poezia acestui sport. Premieră pe țară ce trebuie văzută (20.40) Actrița greacă Aspasia Papantasiu-Mavromati este prezentată telespectatorilor români de Rad Beligan (21.30) „Contrabandă — un film polițist realizat de studourile din R.D.G. (21.45).

VINERI 30 SEPTEMBRIE. Esti magnetofonul un instrument muzical? Să vedem ce ne va răpunde D. Capolanu la rubrică „Galeria instrumentelor” (19.20) Tăra Hațegului și Ținutul Pădrenilor — o pagină a atlasului folcloric (19.35) Itinerar iugoslav cu „Teleglob” (21.15) Ancă Călugăreanu, Elena Caragiu, Pa Ghențer și Brîndușa Zaița-Silveanu într-un program muzical cu un titlu nostim: „Divertismente pentru două voci, trei instrumente și... o păpușă” (21.45) Rubrica „Interpreți celebri” — voce mare: Alexei Krivcenia la Teatrul Mare din Moscova (22.20).

SÂMBĂȚĂ 1 OCTOMBRIE. Mnodora Nemes, Ion Luitcan, Dmiru Sopon, Radu Voinescu oferă un buchet de cintece dragoste și jocuri populare românești (21.00) „După miezul nopții” de Nicolae Tlc, scena zăre de Liana Maxy, la Studic Mic. Excelenți interpreți: Tiana Iekel și Șteviu Stănculescu (21.25) Nicole Felix din Franța — invitată în studioul TV (22.10) După cum se poate vedea, programul acestui săptămîni anunță bogat, divers, atractiv. Să nu uităm că se încheie „Sfîntul” (22.30).

CENTENARUL ACADEMIEI REPUBLICII SOCIALISTE ROMÂNIA

Membrii Societății Academice Române (reproducere după o fotografie din publicația: Actele și serbarea națională a inaugurării Societății pentru gramatica și glosariul limbii române — 1867).

În slujba marilor cauze ale progresului științific și social

de acad. prof. A. OȚETEA

Sub președinția de onoare a Comitetului Central al P.C.R., a Consiliului de Stat și a Consiliului de Miniștri, Academia Republicii Socialiste România sărbătorește o sută de ani de rodnică și glorioasă activitate pusă în slujba poporului. Este o sărbătoare pentru întreaga știință românească.

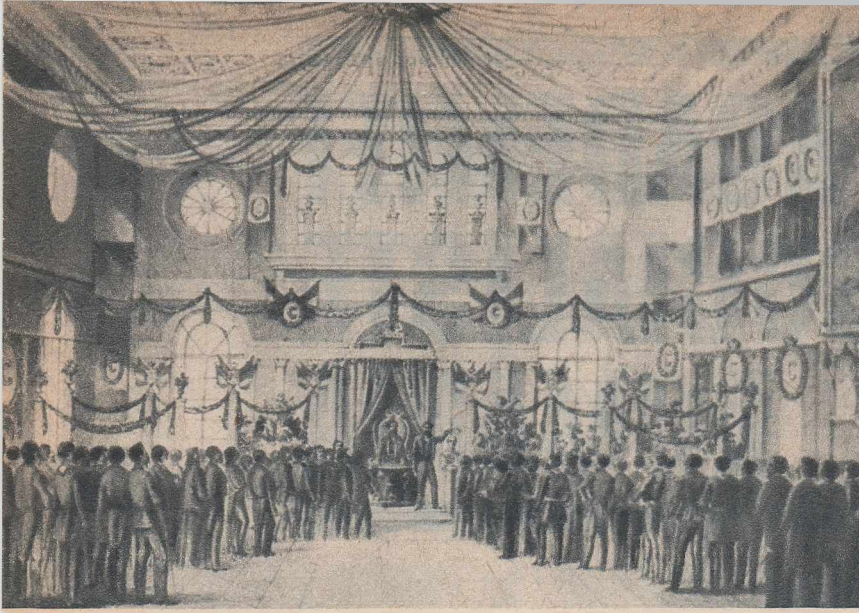
În cursul existenței sale seculare Academia Română a jucat un mare rol, fiindcă a răsărit din însăși viața și nevoile neamului nostru și fiindcă de la început s-a făcut interpreta aspirațiilor lui celor mai înalte și s-a identificat cu lupta lui pentru unitate, libertate și independență. Academia și-a axat activitatea pe temeuri tradiționale de luptă ale poporului nostru, pentru realizarea unui stat național unitar.

Una din preocupările principale ale

Academiei, la începuturile ei, a fost aceea de a fixa ortografia și gramatica și de a întocmi dicționarul limbii române, iar primele ei publicații s-au referit la aceste obiecte. Unitatea limbii era atunci problema dominantă a culturii românești. Pentru dezvoltarea capitalismului însuși, crearea unei limbi literare, aceeași în toate regiunile locuite de români, devenise o necesitate imperioasă. Or, curentul latinist care, pentru a sublinia și mai mult originea latină a limbii noastre, adoptase sistemul etimologic, amenința să sape o prăpastie între limba păturilor culte și graiul viu al poporului. În prima perioadă a vieții Academiei, curentul latinist a fost cumpănit. Dar partizanii sistemului

(Continuare în pag. 6)

de acad. prof. Victor VĂLCOVICI

Momentul înființării Societății Literare Române (1866), care avea în curind să fie denumită Societatea Academică Română.

fonetic și ai limbii populare, în frunte cu M. Kogălniceanu, Vasile Alecsandri, Titu Maiorescu și Al. Odobescu, au izbutit să-și impună punctul de vedere și să asigure unitatea limbii, factor constitutiv al națiunii și al statului național român.

Preocuparea Academiei de a întări unitatea națională s-a manifestat și prin alegerea membrilor ei din provinciile românești. Inaugurarea Academiei, care s-a făcut într-o atmosferă de mare în-sufletire, a fost ca o prefigurare a unirii tuturor românilor. Membrii ardeleni, întâmpinați tot drumul, de la graniță până la București, de mii de oameni, au fost salutați ca soli ai unității naționale.

Secția de istorie a servit același ideal publicând *Istoria românilor sub Mihai-vodă Viteazul* de Nicolaie Bălcescu și primele patru volume ale operei lui Dimitrie Cantemir. Secția a III-a, a științelor naturale, înființată în 1872, a inițiat explorarea bogățiilor subsolului țării și stabilirea unui inventar complet al resurselor solului și al tuturor ramurilor de activitate.

Cucerirea independenței naționale a lărgit câmpul de activitate și a întărit influența Academiei asupra vieții culturale a țării. Prin premiile pe care le-a decernat, prin bursele de studii, prin colecțiile sale de cărți, de manuscrise, de stampe și monede Academia a încurajat activitatea literară și științifică și a format numeroase cadre de valoare pentru învățământul superior. Academia Română a devenit astfel focarul nestins al ideii naționale, purificat și întărit de știință.

În cursul perioadei 1879-1918 rolul cel mai strălucit l-a avut secția de istorie. Prin personalitățile excepționale pe care le cuprindea — e destul să amintim pe M. Kogălniceanu, Gh. Barițiu, A.D. Xenopol, N. Iorga și V. Pârvan — secția de istorie a desfășurat o activitate care a situat-o în fruntea Academiei și i-a asigurat un loc de cinste în istoriografia universală.

Nu putem de bună-seamă insista aici asupra multiplelor idei ce au generat în sânul Academiei noastre. Remarcăm doar în treacăt una din ele, și anume ideea clarvăzătoare a unor academicieni ca, de pildă, Xenopol, a susținerii industrializării țării ca factor determinant al progresului ei. Apare acum și mai clar rolul unor academicieni integrați organic în curgerea evenimentelor importante din istoria poporului. Oamenii noștri de știință și cultură, acei care erau pătrunși de ideile umanismului, au înțeles și au susținut cu însufletire revendicările și lupta poporului. În sensul acesta, printre alții, se înalță și luminoasa figură a lui Ion Ionescu de la Brad, învățatul pătruns de atâtea și atâtea idei progresiste privitoare la starea țării. După cum iarăși numeroși cărturari ai noștri

au fost alături de însingurata țărănime răsculată de la 1907.

Între cele două războaie mondiale Academia Română, credincioasă tradiției ei de exponent al unității naționale, a fost apărătoare vigilentă a integrității teritoriale; din mijlocul ei s-au ridicat proteste hotărâte împotriva expansiunii hitleriste și împotriva tuturor curentelor care amenințau independența și suveranitatea națională.

Instaurarea puterii populare și transformarea revoluționară a vieții culturale în țara noastră au creat și Academiei noi condiții de activitate și i-au atribuit sarcini care au făcut din ea un factor activ al construcției socialismului, potrivit cu importanța dobândită de știință în organizarea și dezvoltarea producției.

Decretul din 1948 a făcut din Academie o instituție de stat și i-a atribuit misiunea de a organiza și conduce «cercetări de înalt nivel științific în unitățile sale de cercetare, în strânsă legătură cu necesitățile construcției socialiste, în toate domeniile economiei și culturii».

Academia își desfășoară azi activitatea în 34 de institute și 15 centre de cercetare, un observator astronomic, stațiuni experimentale și laboratoare bogat înzestrate cu aparate și biblioteci și cu un personal specializat în continuă creștere.

Cercetările planificate și munca în colectiv au permis serierea problemelor în ordine de importanță, concentrarea forțelor pentru abordarea unor probleme complexe și controlul muncii prin dezbateri largi.

Cercetarea științifică, strâns legată de munca clasei muncitoare și efectuată în spiritul materialismului dialectic și istoric, a luat un puternic avânt. Lucrările membrilor Academiei și ale cercetătorilor din institutele ei, unele traduse și în limbi străine, au asigurat științei românești un prestigiu și în afară de granițele țării.

Cu un admirabil simț de adaptare la nevoile societății, Academia a servit, timp de o sută de ani, toate marile cauze ale progresului științific, național și social. A apărut unitatea limbii literare și legătura ei organică cu graiul popular, a contribuit la consolidarea unității naționale, a servit cauza independenței de stat și a luptat pentru strângerea laolaltă a tuturor ramurilor răzlețe ale poporului român, iar între cele două războaie a combătut teoriile inumane ale hitlerismului.

În regimul puterii populare Academia, înzestrată cu puternice mijloace de acțiune, își pune toată puterea ei de muncă în serviciul construcției noi, socialiste. De aceea sărbătorirea unui secol de activitate academică, închinată propășirii economice, sociale și culturale a țării, este întâmpinată cu bucurie și mândrie de toată suflarea românească.

Împlinirea vârstei de 100 de ani pentru Academia noastră română se prezintă ca un eveniment de mare însemnătate, căci Academia este o instituție care a strâns laolaltă tot ce are țara mai valoros, mai frumos, mai prețios pe linia creației intelectuale.

Academia este o instituție de origine greacă; ea era, pe timpul grecilor antici, o proprietate situată în apropiere de Atena, reprezentând faimoasa școală a lui Platon. Locul era foarte îngrijit plantat. Acolo se obișnuia să se țină discursurile publice.

Mai târziu cuvântul «Academie» a luat un înțeles mai general, un fel de asociație de oameni de litere, de savanți, de artiști care se întruneau pentru a lua în discuție diferite subiecte, fără a se urmări vreun scop de natură practică.

În țara noastră vechea Academie Română a luat naștere în luna aprilie a anului 1866 sub numele de **Societatea Literară Română**. Înființarea ei a fost precedată de «**Societatea filozofică a neamului românesc în mare principatul Ardealului**», care a apărut la Sibiu în anul 1795, având oarecum un caracter academic. Scopul urmărit de această societate era scoaterea unei gazete enciclopedice care să avantajeze apariția unor lucrări cu caracter științific și istoric.

La București, Dinicu Golescu înființase în anul 1827, din motive analoge, o gazetă care trebuia să servească drept temei unei mișcări serioase de extindere a învățământului național.

Astfel s-a creat, încetul cu încetul, cadrul propice înființării unei Academii privind întreaga națiune.

Închegarea trupului unei Academii care să fie expresia celor mai bune forțe de

creație din toate provinciile românești s-a făcut atât cu privire la activitatea literară, cit și la cea științifică.

S-a scurs un secol de muncă și Academia a devenit în prezent — incomparabil — de o mare diversitate. Din cele treisprezece secții ale ei, toate afară de una singură — aceea de literatură și artă — poartă titluri științifice, începând cu matematica și terminând cu științele filologice. Academia s-a conformat astfel spiritului vremii, care împinge gândirea spre științificare.

Legea din 30 martie 1879 care definițivase Societatea Academică Română sub noua formă de **Academia Română** îi rezerva acesteia trei secții: **literară, istorică, științifică**. Un rol de seamă l-a jucat pe atunci secția literară care număra printre membrii ei personalități de mare importanță precum: V. Alecsandri, Titu Maiorescu, B.P. Hasdeu.

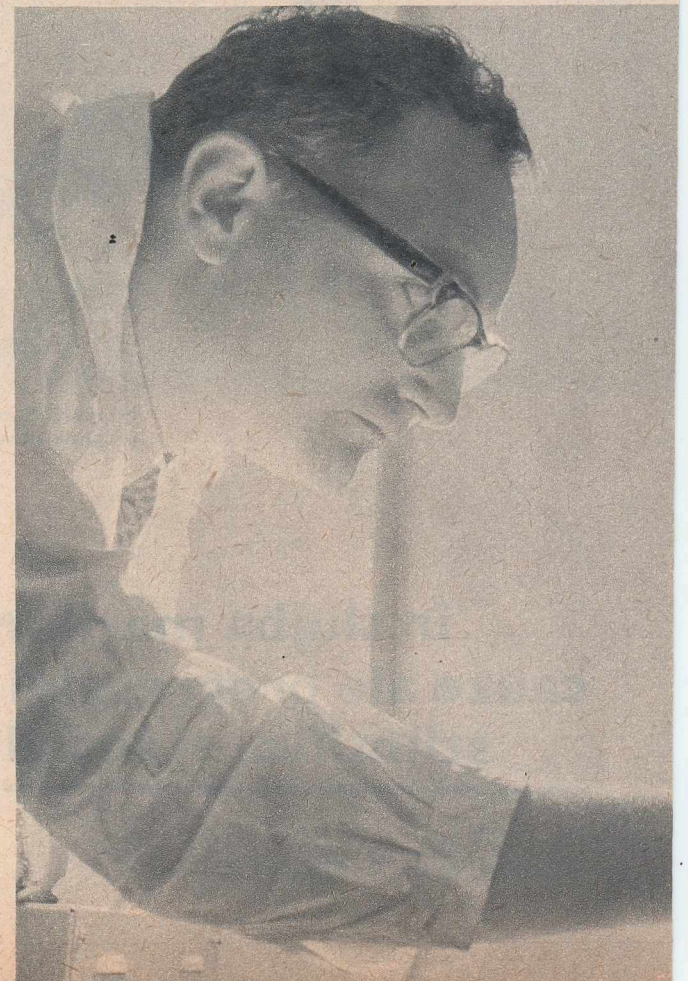
Există totuși unele excepții. Una — desigur cea mai izbitoră dintre toate — marele nostru poet Mihail Eminescu, care a putut exprima în forme geniale durerea și bucuria unui neam întreg, nu și-a putut găsi un loc printre academicienii noștri. Vina este a împrejurărilor speciale în care a viețuit Eminescu și în care asemenea greșeli erau posibile.

Nu mai puțin importante personalități figurau și în secția istorică, unde găsim pe M. Kogălniceanu, Al. Odobescu, A.D. Xenopol, D. Onciul, N. Iorga, V. Pârvan.

Secția științifică s-a întărit și ea cu timpul. Ea s-a consolidat prin activitatea fizicianului Em. Bacaloglu, a chimistului ieșean Petre Poni, a bacteriologului Victor Babeș, a geologului Gr. Cobălcescu, a matematicianului Spiru Haret.

Sub forma ei mai nouă, Academia Română, prin cele 13 secții ale ei, a pus în mișcare energia intelectuală a României cu o masă de tineret care a dat

Cercetătorii Institutului de fizică atomică lucrează în laboratoare dotate cu aparataj modern.

naștere unei fecunde mișcării științifice — persoane și lucrări — într-o continuă dezvoltare progresivă.

Academia Republicii Socialiste România este cel mai înalt for științific al țării. Gândirea științifică emanată de acest for se poate compara cu produsele intelectuale ale altor academii — mult mai vechi și deci mult mai celebre.

Conducerea țării a știut să înzestreze Academia Republicii Socialiste România cu institute bine utilitate, ceea ce face ca în atmosfera științifică existentă să avem o producție științifică de înaltă calitate.

În aceste institute un popor de tineret este prins astăzi într-o muncă științifică riguroasă, sub conducerea unor profesori valoroși.

În jurul acestor profesori s-au creat școli. Se poate vorbi de școală, în această accepțiune a noțiunii, la toate secțiile științifice ale Academiei.

La secția de științe matematice se distinge în mod deosebit Institutul de matematică din București, condus de acad. Miron Nicolescu, care este și președintele Academiei. Tot în acest institut s-au format în ultimul timp școala de geometrie a acad. G. Vrînceanu, școala de algebră și de cibernetică a acad. Gr. C. Moisil, școala de hidrodinamică a acad. Caius Iacob.

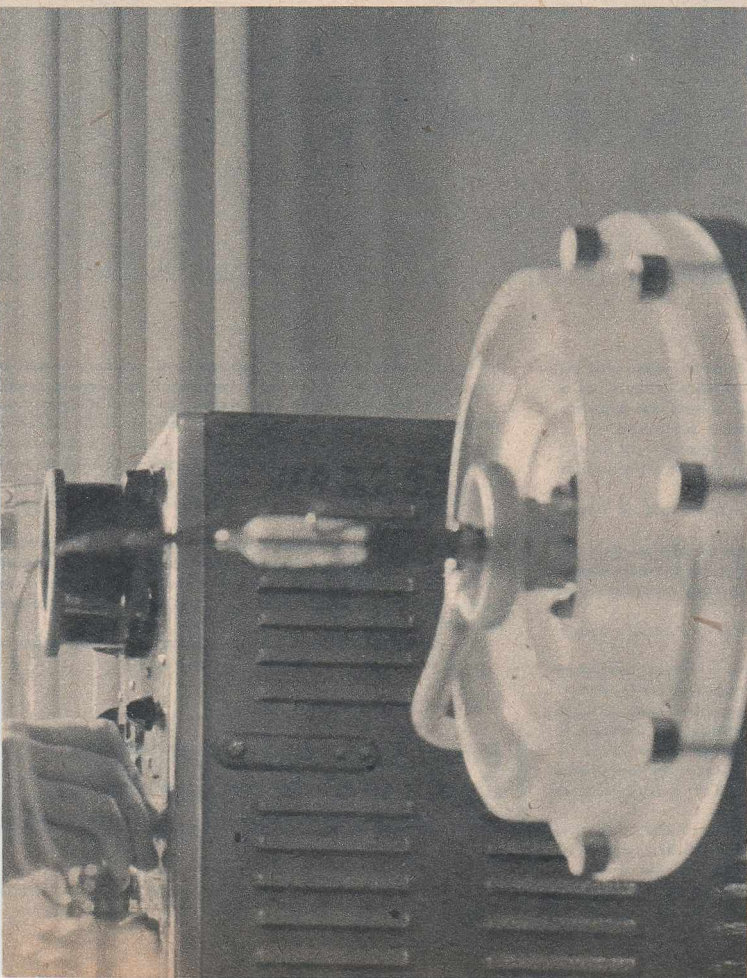
Secția matematică mai prezintă un puternic centru de statistică matematică la București, sub conducerea acad. Gh. Mihoc.

La Cluj aceeași secție posedă un Institut de calcul sub conducerea acad. Tiberiu Popoviciu.

Toate la un loc reprezintă energia hotărâtă de progres a științei sub impulsul puternic al partidului și guvernului, care și-au asumat răspunderea și grija ca în viața țării cercetarea științifică să se afle la înălțime.

Străduința oamenilor de cultură și știință, energia și capacitatea lor pe care le depun în construcția socialistă a țării, devotamentul lor față de cauza poporului sînt menite spre acest înalt scop, iar pentru atingerea lui intelectualitatea noastră este acum antrenată, cu toată abnegația, în îndeplinirea sarcinilor trasate de Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român.

La Institutul de fizică se fac studii intense asupra susceptibilității magnetice a metalelor slab magnetice.

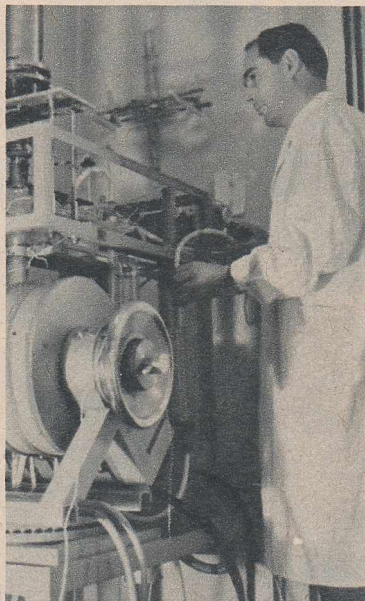

Înalta misiune a științei

de acad. prof. Miltiade FILIPESCU

Încercăm un sentiment de profundă emoție sărbătorind centenarul Academiei și resimțim, totodată, o puternică bucurie știind cât este de tinără astăzi această respectabilă instituție, cea mai înaltă tribună a științei românești.

S-a scurs un veac de viață științifică organizată căci, se știe, preocupările pentru știință din țara noastră sînt mai vechi. În acest veac poporul nostru și-a manifestat vitalitatea și geniul și pe tărîmul cercetării științifice, astfel încît bunele rezultate ale acestei munci au sporit faima României peste hotarele ei. Așa au fost cercetările lui Gr. Cobălcescu, Gr. Ștefănescu, Sabba Ștefănescu, Matei Drăghiceanu ș.a. Aceștia au fost primii geologi români și ei s-au mani-

festat începînd din anul 1862. La 1882 a luat ființă Biroul geologic, care a realizat prima hartă geologică a țării, iar la începutul secolului al XX-lea a fost înființat Institutul geologic al României (era al doilea institut științific al țării), iar direcția lui a fost încredințată profesorului L. Mrazec. Acest valoros savant a identificat și descris o structură necunoscută pînă la el: anticlinalul diapir, structură favorabilă pentru formarea zăcămintelor de petrol. În scurtă vreme descoperirea profesorului Mrazec a fost acceptată de savanții timpului. Mulți au căutat și au identificat asemenea structuri în propriile lor țări și astfel a crescut cu noi zăcămintele rezerva de petrol în Statele Unite, Rusia și Germania.

Vechile mari valori și capacități ale științei românești au știut întotdeauna să lupte împotriva adversităților, să dea tot ceea ce flacăra lor interioară putea produce, în folosul țării lor. În felul acesta s-a menținut, aș zice cu eroism, cercetarea noastră științifică; în momentul cînd poporul nostru a devenit stăpîn pe propriul lui destin, știința cunoaște o nouă vigoare și tinerete. Cu această nouă tinerete și nouă vigoare știința românească și-a găsit adevăratul

loc în societate. De aceea la Congresul al IX-lea al P.C.R. tovarășul Nicolae Ceaușescu a spus: «Programul de dezvoltare a societății socialiste în următorii cinci ani, satisfacerea nevoilor mereu crescînde ale economiei naționale sînt incontestabil legate de progresul științei (...).»

Pentru prima oară acum, consfințind rolul științei și legiferînd sarcinile pe care trebuie să le îndeplinească ea, planul cincinal a inclus în prevederile sale 480 teme de cercetare. Sigur, nu este vorba aici numai despre faptul că există o lege de stat pentru cercetarea științifică. Cel mai important este faptul că între planul economic și planul de cercetare științifică există cea mai strînsă îmbinare, amîndouă întîlnindu-se pe fașgul dezvoltării generale a țării.

În ce privește științele geologice și geografice, planul cincinal prevede 16 teme de cercetare din acest domeniu. Geologia este chemată să-și dezvolte în continuare cercetările fundamentale incluzînd opere de sinteză și cercetările pentru punerea în evidență a unor noi rezerve de materii prime — hidrocarburi, mineruri neferoase, mineruri de fier, substanțe minerale nemetalifere. Geologia este un mod eficient de a valorifica bogatele resurse naturale ale pămîntului românesc și cred că nu este un prilej mai bun de constatat decît acum, la Centenarul Academiei, că geologii și toți ceilalți oameni de știință sînt la posturile lor și au trecut, cu ardoare, la îndeplinirea înaltei lor misiuni.

flacăra vie a unui veac de lumină

de A. T. BALABAN, membru corespondent al Academiei

Centenarul Academiei, eveniment de seamă pentru viața culturală a țării noastre, constituie un prilej pentru a arunca o privire îndrăg și înainte.

Datorită condițiilor istorice și geografice în care s-a încheat poporul nostru, preocupările științifice și tehnice au fost mai slab reprezentate în trecut. Cu toate că poporul român a dezvoltat de timpuriu tehnici care ușurau munca (ca dovadă se poate cita vechea moară românească de apă, construită din lemn, aflată la Muzeul tehnic din München), pînă în secolul trecut poporul nostru a dăruit lumii puține personalități remarcabile în domeniul științelor naturii. Cred că acest lucru se datorează importanței mai reduse pe care au avut-o, în condițiile istorice date, preocupările pentru descoperiri în științele naturii față de creația în literatură, istorie sau lingvistică. Oameni ca Gheorghe Asachi, Gheorghe Lazăr, Heliade Rădulescu ș.a., care aveau înclinație și pasiune pentru creația științifică, au simțit că pentru cultura țării noastre, în epoca în care au trăit, era mai însemnată activitatea literară; de aceea acești oameni și-au sacrificat interesul lor pentru știință în favoarea unei creații pe tărîmul literaturii, istoriei sau al organizării învățămîntului. Ei au rămas astfel mai cunoscuți pentru această parte a activității lor, cu toate că în alte condiții istorice ei ar fi putut face importante descoperiri științifice. Așa se face că reprezentanții cei mai proeminenți ai culturii noastre erau, cu precădere, oameni de litere, istorici sau artiști.

Cercetarea științifică a început să se dezvolte la noi mai ales în ultima sută de ani, după înființarea Academiei Române, parcurgînd de atunci un drum ascendent, profund marcat de crearea puterii populare, care a făcut din cercetarea științifică un puternic instrument al

progresului social. Pentru dezvoltarea științei în țara noastră, Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român a constituit un moment de însemnătate istorică. Înființarea Consiliului Național al Cercetării Științifice, ca și întregul șir de măsuri substanțiale în vederea mai bune organizării a activității științifice și a dezvoltării cercetărilor, îndemnul cald, generator de noi potențe, toate acestea vor îndeplini, pentru viitorul culturii țării noastre, un rol de importanță comparabilă cu cel pe care l-a avut crearea limbii române literare în dezvoltarea culturii în secolul trecut.

Locul de frunte pe care creația științifică îl ocupă în România socialistă va aduce la lumină noi manifestări ale geniului poporului român, va face să crească contribuția lui la îmbogățirea tezaurului științific al umanității. Avem pentru aceasta un fundament istoric puternic. În scurtul răstimp de 100 ani s-au manifestat mulți exponenți ai capacității creatoare a poporului român, care au fondat în țară școli științifice apreciate în toată lumea, ca G. Țițeica în matematică sau Gh. Marinescu în medicină; de asemenea, remarcabile creații tehnice au fost elaborate de români ca H. Coandă, N. Teclu sau G. Constantinescu în străinătate. Avem în prezent o seamă de personalități care, beneficiind de condițiile materiale create de statul socialist, au obținut realizări remarcabile în matematică, fizică, chimie, automatică, mecanica fluideelor, medicină etc. și care cultivă în colaborării și elevii lor spiritul exigent, obiectiv și perseverent al cercetătorului științific. Elevii de azi, savanții de mâine, sînt chemați ca prin pasiunea lor să dea naștere unor remarcabile creații științifice care să poarte mai departe flacăra vie a unui veac de lumină și care să mărească, prin aplicarea lor în practică, resursele, puterile și bunăstarea poporului nostru.

Ce înseamnă a fi

o întrebare și 8 interlocutori

Necesitatea organică de cunoaștere — răspindită pe scară de masă — este o trăsătură specifică a contemporaneității românești.

Ce înseamnă a fi contemporan? Dicționarul limbii române ne răspunde prin următoarea definiție: «care există, trăiește, se petrece în zilele noastre, care se raportă la prezent, la epoca actuală».

Formularea aceasta lapidară ne descoperă, la rindul ei, cât de bogată și complexă este sfera acestei noțiuni și, deci, cât de variate, personale și contradictorii pot fi criteriile de apreciere și interpretare. De altfel, punind interlocutorilor noștri această întrebare, ne-am gândit la acel «cava mai mult» pe care îl conferă înțelesul cuvintului contemporan, la sensul filozofic, la nuanțele, la părerile individuale, la teoria și realitatea acestei noțiuni.

Aproape fără excepție, cei cărora ne-am adresat aveau o agendă foarte încărcată. Dar aproape fără excepție au fost gata să ne răspundă, cerindu-ne un răgaz de gândire. Un răgaz de gândire pentru a analiza și confrunța păreri și puncte de vedere, dar mai ales pentru a prinde acele aspecte care dau noțiunii de contemporan în țara noastră specific și consistență.

Acad. GRIGORE MOISIL:
A fi contemporan nu e o stare, ci o devenire.

— Întrebarea asta îmi place. Pentru că te obligă să te oprești și să analizezi calea pe care o străbați.

De fapt, prezentul nu e decît încărcarea viitorului cu potențele trecutului. A fi contemporan nu e o stare, ci o devenire. A fi contemporan înseamnă a trăi azi ziua de mâine, a trăi moartea lui ieri, ca nașterea lui mâine.

Îmi plac florile de azi fiindcă ele sînt fructele de mâine, fructele de azi fiindcă sînt simburii arborilor de mâine, rădăcinile fiindcă ele trimit sus coroana.

A fi contemporan înseamnă a renaște cu tot ce naște.

— Dar a fi contemporan în știință?

— Înseamnă a respecta știința făcută de alții și de tine, a trăi facerea științei. Înseamnă că ceea ce am admirat la 20 de ani e o cheazăie pentru a admira ceea ce simți că se va face peste 20 de ani.

— Cum vă dezvoltăți în acest sens activitatea dv. și a colaboratorilor dv.?

— În știință și în tehnică, referindu-ne la matematică și tehnica calculului, problema «contemporaneizării» este o problemă de stat. Arăt în tot felul de ocazii că trebuie luate măsuri organizatorice pentru a nu fi obligați să scoatem la pensie un inginer la 35 ani! Cu alte cuvinte pentru a nu întârzia trăirea în contemporan a tehnicii și științei românești.

— Cum credeți că trebuie organizată această activitate în favoarea «contemporaneizării»?

— Am propus învățămîntul continuu, adică afectarea unei cote de 15-25% din timpul de lucru recalificării, modernizării inginerilor și profesorilor din învățămîntul mediu.

Trebuie înțeles că timpul cît un inginer sau un profesor își însușește rezultate noi și metode noi, cu alte cuvinte se

«contemporaneizează», nu este un timp utilizat numai în favoarea lui, ci și în favoarea instituției în care lucrează.

Dar paralel cu acțiunea organizatorică trebuie dusă și ună propagandistică. Nu este suficient ca cineva să fie informat asupra noului, ci trebuie să-l și trăiască și să-l facă să trăiască. Atunci cînd un inginer face o comunicare științifică de înalt nivel, el nu trebuie să uite că rezultatele sale trebuie aplicate în practică. Și asta mai ales cînd directorul întreprinderii nu e de acord!

Sau cînd un profesor de învățămînt mediu prezintă o foarte frumoasă lucrare de teoria categoriilor, de pildă, el trebuie să se gîndească cum își va modifica acest curs pentru a răspunde noilor cerințe, tocmai ca o consecință a faptului că el știe teoria categoriilor.

A fi contemporan trebuie să fie un tonic, nu un veșmîn.

— Și o asemenea convorbire este un tonic.

Prof. TRAIAN HERSENI:
Depinde de la ce pornim în aprecierea contemporaneității

Conducătorul secției de psihologie social-industrială a Institutului de psihologie, profesorul Traian Herseni, este obișnuit

Contemporan ?

ul ziaristilor. Mulți dintre cei care fac o anchetă sau au de gând începând una îl roagă să le spună ce părere are despre tema anchetă sau ce crede despre vreo întrebare sau alta. Solicitat și de dată, profesorul Herseni a replicat cu răbdarea sa metodică: — Depinde de la ce pornim în aprecierea contemporaneității.

— Fi contemporan înseamnă a participa efectiv la cele înaintate realizări ale vremii tale. Înseamnă nu numai existență de martor pasiv.

— Așadar, o poziție activă, creatoare, în marele registru al pulii noastre.

— Și dacă se poate, ceva mai mult: efortul de a te integra formele cele mai avansate de existență și activitate din te cînte și se oferă. Nu pot fi numiți contemporani cei care întorc fața spre trecut, refuzându-și perspectiva înaintii, a evoluției. Iar dacă intrăm în detaliu, din punctul de vedere al antropologiei filozofice, a filozofiei omului, a fi contemporan înseamnă a obține de la viață tot ce este ea stare să ne dea.

— Care este după părerea dv. «unicitatea de măsură» a contemporaneității?

— Gradul de participare la construirea socialismului și comunismului.

— Ce ar însemna pentru dv. a vă refuza contemporaneitatea? Nu fi contemporan?

— A mă lipsi de cele mai valoroase făgăduințe ale vieții, bucuriile ei cele mai proaspete. Și spun asta la o vîrstă care a depășit și cea de-a doua tinerețe!

— Și acum, pentru a nu lăsa impresia că nu am pus punctul pe i, ce părere aveți: omul Traian Herseni este contemporan în sensul pe care îl înțelege profesorul Herseni?

— Aș răspunde cu dragă inimă afirmativ... dar nimeni nu poate fi judecătorul propriei sale cauze. Ceea ce aș putea afirma e că sint fericit că trăiesc într-o vreme care nu este o «copie» ci un «original». Construit de fiecare dintre noi, fiecare în parte și împreună.

ZOE DUMITRESCU-BUȘULENGA.

Contemporaneitate cu plus și contemporaneitate cu minus.

— Crezi că te adresezi cui trebuie? Nu vezi pe cine am în stînga și în dreapta?

— Schiller, Goethe, Shakespeare, Cervantes. Toamă ei ne îndreptățesc întrebarea. Și aceasta pentru că dv. vă numărați printre cei care prezentându-i maselor largi de cititori le evidențiază tocmai contemporaneitatea.

— Ca să dau un răspuns exact, ar trebui să spun însă că sint cînd contemporană, cînd nu.

— Cînd nu sînteți?

— Cînd mă cufund în amintiri sau în explorarea lumii lui Eschil sau Dante, cînd mă îndepărtez din fluxul vieții noastre cu veacuri sau milenii.

— Cînd redeveniți contemporană e în acest fel ușor de înțeles. — Nici aici n-aș putea fi categorică. A fi contemporan mi se pare un deziderat ideal, de aceea mi-e greu să răspund întru totul afirmativ. Nu putem fi totuși prezenți atît pe cît am dori în fiecare clipă a uriașei cerințe de energie creatoare care pulsează în societatea noastră. Ce pot spune, e că mă străduiesc să exprim și eu în activitatea mea dimensiunea cea mai prețioasă a evoluției care este contemporaneitatea.

— Ma repet, amintindu-vă un recent articol de-al dv. Scriați acolo că o operă de artă care își dezvăluie și își epuizează sensurile spunînd tot la prima vedere nu e o operă de artă care va trece peste timp. Ce părere aveți în această lumină despre acele trăsături ale artei și culturii românești care le vor face să dăinuie în timp?

— Afirmarea și recunoașterea pe plan național și mondial a permanențelor românești constituie o realitate și o necesitate a vremurilor noastre. Dar aceste permanențe sint nu numai adînc ancorate într-o realitate vie, ele exprimă în paleta bogată a literelor, muzicii, plasticii viziunile unui viitor cu totul aparte. Permanent e și Tuculescu și Brîncuși, permanent este și Enescu. Cu atît mai mult va fi permanent maestrul Arghezi.

— Ce ar trebui să faci tinerii slujitori ai muzelor pentru a se număra printre aceste «permanențe»?

— Să înțeleagă toate valorile lumii noastre în miezul însuși al vieții. Să aibă ochii deschiși spre toate orizonturile, să-și formeze și să-și cultive cu grijă o plurivalență mereu trează de sensibilitate și energie creatoare. Tinerii sint pentru mine infuzia de entuziasm. Cred că ei sint principalul termen de comparație al gradului nostru de a fi sau a nu fi contemporani. Chiar dacă tinerii sint uneori excesiv de... contemporani și nu tocmai pe liniile pozitive ale contemporaneității.

— Există, așadar, după părerea dv., o contemporaneitate pozitivă și una negativă?

— Desigur. Și pentru că presimt că ai să mă întrebi ce înțeleg prin aceasta, și-o iau înainte: contemporaneitatea pozitivă este cea care are ca motor pasiunea colaborării cu timpul, în vreme ce cea negativă este lipsa de aderență la marile valori ale tradiției umanitare, îndepărtarea de la cauza mare a umanității.

— Să revenim, dacă vreți, la societatea noastră...

— Pozitivul contemporaneității predomină evident, dar nici celălalt fel de contemporaneitate nu este exclus. Va fi cu timpul. Sint convins de acest lucru. Pentru că există în societatea în care trăim dorința de a fi prezent pretutindeni unde se naște noul. Și mai evidențiază în același timp o curiozitate multilaterală, dublată de o dorință de cunoaștere la fel de multilaterală. Pentru dezvoltarea personalității această tendință a timpurilor moderne este foarte binevenită.

— Aici presimt un edar.

— Întocmai. Există pe de altă parte pericolul risipirii și descentrării.

— Pentru ce optați?

— Nu optez. Propun un punct de sprijin etic-estetic. Cred că acest lucru permite oricînd revenirea din orice fel de aventură eșuată pe drumul căutării insolitului. Iar totul, absolut totul, dublat de luciditate.

— Puneți multă pasiune în luciditatea dv.?

— Luciditatea e în stare să declanșeze pasiuni!

— Și acum o ultimă întrebare: pentru că lumea în care vă cufundați uneori e departe de vremea noastră, faceți un efort pentru a reveni la realitate?

— Într-o oarecare măsură, da.

— Remediul?

— Gimnastica permanentă a minții îndreptată spre ziua de azi, dar mai ales participarea directă la uriașa construcție economică, socială, spirituală pe care țara noastră o realizează într-un efort titanice.

RADU PENCULESCU: Nu se pot da definiții.

Ca fost, și cînd timpul îi permite, actual ziarist, directorul Teatrului Mic dă primul răspuns în stil evident gazetăresc.

— Nu cred că se poate da definiția noțiunii de contemporan. Te întîlnești pe stradă cu un cunoscut și simți că nu-ți este de loc contemporan... sau că nu-i ești contemporan. Pe cînd oameni care au trăit cu sute de ani în urmă sint și azi contemporani.

— Bătrînul Shakespeare, de pildă, nu?

— Nu numai că universul bătrînului Will nu e depășit, dar cred că nu putem spune că am vibrat pe toate lungimile lui de undă, că l-am epuizat. Să ne gîndim, de pildă, la mecanismul tiraniei pe care în Macbeth, în Richard sau în Henric, Shakespeare l-a surprins magistral. Noi am cunoscut, într-un fel sau altul, direct sau indirect, oroarea fascismului. Și de atunci nu încetăm să căutăm mecanismul monstruos al acestui fel de tiranie. Brecht, Ionescu, Mrozek, un drama-

(Continuare în pag. 10)

ce înseamnă a fi contemporan ?

turg polonez contemporan pe care îl vom reprezenta în stagiunea aceasta, Miller și alții caută cauzele sociale și psihologice ale acestui fenomen de tragică amintire.

— Revenind la dificultatea definirii noțiunii de contemporan, ce ar fi să încercăm să exemplificăm această noțiune cu... Radu Peniulescu?

— Cu datele exterioare ale lui Radu Peniulescu! Cred că sint contemporan prin ritmul meu de viață — trăiesc repede, concentrat. În acest fel, spațiul e o noțiune care începe să dispară...

— Timpul devenind cea mai relativă noțiune! Nu simțiți nevoia să vă acordați și perioade «au relaxant»?

— Ba da. Prin concedii la țară sau prin autopolemică!

— Polemica e un tonic?

— O trăsătură a epocii noastre, acest spirit critic și auto-critic.

— Atât pentru odihnă?

— Nu. Cel mai tare mă odihnește aspectul mulțimii concentrate — pe străzi, în cafenele, în piețe. Parcă îmi regenez celulele. Mă topesc în mulțime ca o simplă celulă a ei, ca apoi să mă simt mai fortificat.

— Citiți?

— Cătitul nu mai e azi o calitate, e mai mult o necesitate organică. Ar fi bine să veghem cu și mai multă grijă la valorificarea maximă a acestei trăsături a omului modern.

— Cum ne putem satisface atunci nevoia de informație?

— Și prin citit, dar avem atâtea alte posibilități convergente să facem acest lucru. În timp ce ne luăm micul dejun, putem asculta un buletin de știri asupra ultimelor evenimente din lume, ne putem arunca privirile asupra unui ziar și putem asculta muzică. Sintem obligați să ne interesăm de tot ce se întâmplă în jurul nostru.

— În stilul dv. mi se pare destul de dificil. Dar poate că acesta este, după părerea dv., tipul omului contemporan?

— Dacă definiția de contemporan e greu de dat, tipul de om, demotor deci, e și mai greu. De altfel, cred că e foarte greu să-l catalogăm, să-l definim. Îl putem cunoaște, în linii mari, dar trebuie să ținem seama de o seamă de amănunte, de nuanțe, de reacții ale lui. În asemenea judecăți e bine să fim cât se poate de prudenți pentru a nu face erori. Atita timp cât nu putem recepționa decât 20% să zicem, să nu considerăm că restul de 80% nu există!

— Repertoriul Teatrului Mic ilustrează în mare măsură această dorință.

— Pentru că este o trăsătură a contemporaneității. Ce încercăm în teatrul nostru e să nu preluăm ce se poartă, ci să ilustrăm pe cât se poate marea problemă a comunicării între oameni, a punților de legătură: în piese fără virtuți dramatice prea mari, cum ar fi «Doi pe un balansoar», sau în tratate grotescă a unor situații ca în «Amoor», dar și în «Simple coincidențe» a lui Paul Everac. Schimbarea de valori morale, aruncarea de punți între generații sint surprinse de Paul Everac nuanțat și sensibil. Ce aș mai dori să adaug e că nu considerăm că modern înseamnă neapărat contemporan. Multe dintre problemele contemporaneității pot să dispară, dar nu se demodează. De aceea, cum vă spuneam, ne străduim să alegem ce e semnificativ ca problematică actuală din repertoriul străin și original, gândindu-ne mereu că a fi contemporan înseamnă a fora și în trecut, pentru a nu fi străin de rezonanțele unor valori neperisabile.

— Și în acest fel, până în cele din urmă ați dat definiția pe care o considerați imposibilă!

— Nu aveți impresia că tehnicienii și inginerii sint preocupati numai de domeniul lor de activitate?

— Într-o oarecare măsură, aveți dreptate. Glumele care circulă pe scoteala «tehnicității» ingineresti nu sint scornite din senin. De cele mai multe ori pretextul este specializarea, auto-perfecționarea, toate încadrate într-o acută lipsă de timp. Să fim serioși!

ALMA GEORGESCU: Contemporan = modern.

Cele mai multe dintre toaletele pe care în marile magazine bucureștene «le» le privesc cu intenții serioase, iar «ei» cu un oftat, de admirație, desigur, trec înainte de a ajunge aici prin fața unor priviri care le cîntăresc critic calitatea.

Nedezmințindu-și această însușire critică nici în dialogul nostru, Alma Georgescu, inginer șef la întreprinderea «Arta modei», consideră că:

— În materie de modă nu poți fi decit contemporan. Modern este sinonim aici cu contemporan. Dar a fi modern nu înseamnă a fi îmbrăcat după ultima extravaganță a modei. Este bine să fim la curent cu tot ce se poartă pentru a nu deveni niște apariții anacronice, dar trebuie să fim îmbrăcați în așa fel încit la orice oră să se poată spune că sintem corecți și, de ce nu, eleganți.

— Bine, dar modă înseamnă o anumită linie, o ultimă creație. Nu știu de ce acestea se numesc mereu «ultima» și «ultimela», pentru că fantezia modei e fără sfîrșit.

— În special fantezia țesăturilor și a culorilor, pentru că linia nu ne permite o fantezie fără sfîrșit. Linia taliei e cînd sus, cînd la locul ei, cînd jos, scurtimea variază pînă la glezne... și... peste genunchi. Iar cînd revenim la linia bunicilor, descoperim o altă linie!

— O întrebare semipersonală: aplicați și în viață principiile pe care le aplicați în materie de modă?

— Într-o anumită măsură, da. În munca mea, trebuie să fiu la curent cu problemele actuale ale industriei de confecții. Ori aici nu numai că trebuie să fii foarte contemporan, dar trebuie să întrevezi un viitor mai apropiat sau mai îndepărtat. Așa cum cred că facem cu toții în munca noastră.

Ne încadrăm doar cu toții în prevederile planurilor de producție, care ce sint dacă nu niște priviri realiste în viitor?

— Și în afara orelor de muncă?

— Preocupări foarte obișnuite — lecturi, muzică, excursii. Nu am timp să mă las cuprinsă în cochilia pasului pe loc. Nu vreau să am acest timp!

Ing. ION NICULESCU: Afirmativ, cred că n-am să pot răspunde niciodată!

— Cu alte nuanțe, am mai primit asemenea răspunsuri. Dar de ce nu vă puteți considera cu totul și cu totul contemporan?

— Știința merge înainte cu pași atit de rezezi, încit la un moment dat nici n-o să mai avem timp să aflăm la timp despre o nouă descoperire. Or, un om de știință trebuie să fie mereu la curent cu tot ce e nou în știință și tehnică pentru a putea selecta de îndată ce se poate aplica la condițiile de dezvoltare ale sectorului în care lucrează, dar să și contribuie creator la îmbogățirea acestui sector.

— În direcția tehnică pe care o conduceți nu s-ar putea spune că duceți lipsă de inovații? Și nu numai că sinteți la curent cu ce e nou, dar specialiștii români sint chemați să îndrume activitatea de prospectare științifică și construcție de exploatare petroliere în multe țări ale lumii. Atunci...?

— Acest domeniu este mult mai larg. Dv. îl limitați aproape administrativ. Dar noi știm că implicațiile tehnico-științifice sint mult mai vaste.

— Să trecem, dacă vreți, la alt aspect al activității dv. Știu că ne reprezentați țara în multe foruri internaționale. Călătoriți și ați călătorit extrem de mult. Considerați că cineva care are o misiune ca a dv. trebuie să indeplinească anumite condiții?

— Desigur. Știți de ce se bucură delegații noștri de considerație și simpatie? România socialistă și-a cîștigat, în anii noștri, o reputație mondială datorită realizărilor pe plan intern, politicii externe și seriozității de care a dat și dă dovadă în tratativele economice și comerciale. Desigur că acest prestigiu se răsfrînge și asupra reprezentanților săi. Totodată delegații noștri sint apreciați și pentru calitățile lor personale și pentru cunoștințele lor profesionale și culturale pe care le au. În convorbirile cu gazdele din țările în care se duc, se dovedesc a fi nu numai buni cunoscători ai limbii respective, dar și ai datelor generale de istorie, geografie, cultură din țara respectivă. Adăugați aici și faptul că românii nu le e prea greu să fie spirituali!

— O indiscreție: dv. cite limbi cunoașteți?

— Pînă acum cinci.

— Pînă acum?!

— Cred că e greu pînă cunoști primele două limbi. Pe urmă se formează un soi de obicei mental, un pasionant exercițiu al minții. Consider o obligație a omului contemporan să cunoască cel puțin două limbi străine. E inutil să spun că nu numai în sectorul nostru de activitate, dar în oricare altul trebuie să putem să ne informăm, să luăm contact direct cu ce se întâmplă în alte țări prin intermediul limbii respective.

— Nu aveți impresia că tehnicienii și inginerii sint preocupați numai de domeniul lor de activitate?

— Într-o oarecare măsură, aveți dreptate. Glumele care circulă pe scoteala «tehnicității» ingineresti nu sint scornite din senin. De cele mai multe ori pretextul este specializarea, auto-perfecționarea, toate încadrate într-o acută lipsă de timp. Să fim serioși!

Dr. MIRCEA PĂDURELEANU: Contemporaneitatea ține de esență?

— Întrebarea dv. seamănă cu un fel de joc.

— Vă rog să mă credeți că e ceva serios.

— Și eu sint foarte serios cînd afirm acest lucru. E ca un joc în care m-ați întreba: în ce epocă aș dori să mă nasc?

— Și ce ați răspunde?

— Că nici nu se putea să-mi aleg o epocă mai bună!

— Aceasta înseamnă că reușiți să vă încadrați în pulsul vremii actuale.

— O delimitare vă rog: ce înțelegeți dv. prin contemporan și ce înțelegeți prin actual?

— Uitasem că stau de vorbă cu un medic, care întrebă din profesie. Cred că nu poate fi vorba despre o sinonimie.

— Sintem de acord. E o deosebire netă între aceste noțiuni. Contemporaneitatea ține de esență, pe cînd actualul depinde de un anume moment. Numai atunci un om se poate mindri cu calitatea de contemporan cînd pătrunde sau exprimă esența. Și acum un alt aspect. Mulți dintre noi am fost contemporani cu Brîncuși și Tuculescu, sintem contemporani cu oameni deosebit de valoroși. Și poate că destul de mulți

dintre noi ne mulțumim să înregistrăm ca pe o coincidență calendaristică acest lucru.

— Ce ar trebui să facem spre a adînci această coincidență în timp?

— Să ne apropiem cit putem de acești oameni, de viața lor. Să ne apropiem de oricine reușește să vibreze pe înălțimi. În ceea ce ne privește, statistica arată că din zece oameni de știință care au trăit cîndva, nouă trăiesc și lucrează în zilele noastre. Ce ar urma să facem atunci? Să stăm cu minile încrucișate? Sau să încercăm să-i cunoaștem, cunoscîndu-le preocupările, gîndurile, viața? Sigur că e mai comod reversul acestei atitudini.

— Și care este acest revers?

— Boema. De orice fel — în literatură, în dragoste și, în ultimă instanță, în viață. Nimic nu e mai periculos, după părerea mea, decit o asemenea atitudine. Și nimic mai puțin contemporan!

— Știu că pacienții dv. favoriși sint tinerii. Probabil că și cu ei aveți discuții pe teme asemănătoare?

— Nici nu s-ar putea altfel.

— E o înclinare personală?

— Poate că da. Interesul pentru tineri mi-a fost trezit de observația pe care am făcut-o referitor la bunii și răii lui sfinctici. Pentru că, așa cum spunea un învățat francez, copiii noștri au mai multă nevoie de modele decit de critici. Observ uneori la unii dintre acești pacienți ai mei o vagă tendință de a încerca să-și... crească părinții! Un aer de superioritate în fața «bătrînilor demodați», dar și oarecare ezitare. Sint tocmai în perioada în care își caută un drum în viață, în care nu știu ce să aleagă. Or, în acest moment, dacă părinții dintr-un motiv sau altul nu pot să fie acei îndrumători prețioși, colectivitatea trebuie să-și asume această sarcină. Da trebuie să ținem seama că tinerii nu au nevoie de conferințe sfârșitoare, ci de exemplele unor oameni antrenanți ei înșiși în ceea ce numim contemporaneitate. Adică în acel acor între gîndire și acțiune fără de care nu putem simți adevărul puls al cerințelor sociale. În acest fel, cred că răspunsul la darea socială a fiecăruia dintre noi ajunge să fie expresia unei convingeri personale.

ION HOBANA: Fantezia trebuie să pornească din contemporaneitate.

Racheta cosmică este emblema redacției pe care o conduce scriitorul Ion Hobana la Editura tineretului. O discuție despre contemporan cu unul dintre scriitorii care fac salturi peste milenii n-a s-a părut cea mai bună pentru încheiere.

— Ce conținut are viitorul pe care îl înfățișează literatura de anticipație științifică, tovarășe Hobana?

— Viitorul acesta este întotdeauna o prelungire a prezentului pe coordonata celei de-a patra dimensiuni. Cele mai disperate încercări ale autorilor occidentali de a-și imagina o societate cu totul inedită nu fac decit să reflecte într-oglindă deformantă trăsăturile modului lor de viață.

Sarcina noastră este cu atit mai ușoară cu cit cunoaștem direcția principală a evoluției civilizației umane, iar în literatura românească găsim suficiente semne ale viitorului comunist.

— Noțiunea aceasta de prelungire a contemporaneității în lucrurile de anticipație științifică n-a suferit oare unele fluctuații?

— Literatura științifico-fantastică a avut și ea de sufer de pe urma înțelegerii înguste a noțiunii de contemporaneitate pe care au manifestat-o unii critici. Se susținea că fantezia nu trebuie să se afinite prea departe în viitor pentru a nu se rupe de problemele omului de azi. După părerea mea, cărți ca «Norul lui Magellan» de S. Lem, «Nebuloasa din Andromeda» de I. Efremov sau «O iubire din anul 41 042» a lui S. Fărcășan și «Umbră timpului» de V. Kernbach răspund mai bine cerințelor contemporaneității decit nu știu ce roman pe teme foarte actuale, scrii fără pasiune și fără talent.

— La ce lucrați acum?

— La un volum în care urmăresc să descriu noile raporturi dintre individ și colectiv, dintre om și natură, raporturi determinate de schimbările care vor surveni pe toate planurile realității viitorului. Mă străduiesc și eu în felul acesta să mă întrezesc, pe măsura posibilităților mele, în contemporaneitate.

Ne întrebăm uneori, unii mai frecvent, alții poate mai puțin, dacă o acțiune, dacă un gînd al nostru sint cele mai potrivite.

Întrebarea noastră a pornit dintr-un impuls asemănător. Și din cite s-a putut vedea din aceste citeva răspunsuri, ea rîmas un simplu semn de întrebare pe care se poate trece des de ușor sau a cărui rezolvare poate fi aminată în fața altor probleme a ordinea zilei.

Semnificația și în special simburile viitorului pe care îl conștientizăm contemporaneitatea au fost prezente de fapt în toate răspunsurile noastre. Dar în viziuni și dorințe de realizare diferite, cum e și firesc. Sinteți contemporan?

Dacă această întrebare vă dă și dv. dorința de a răspunde, rugăm să luați o coală de hirtie, un toc și să ne scrieți.

Maria PREDU

DIVORTUL,

ANCHETA

«FLACĂRII»

o „soluție”?

de Sanda FAUR

O anchetă întreprinsă de revista noastră în primele luni ale acestui an (sub titlul «De bunăvoie și nesilit de nimeni...») puse în discuție coordonatele contemporane ale dragostei și vieții conjugale. 1 000 de cititori au ținut să-și spună cuvântul în această amplă convorbire publică vizând aspecte esențiale ale armoniei familiei.

Reluăm discuția de la punctul ei terminus, mai bine zis de la ceea ce poate constitui unul din punctele terminus ale vieții conjugale: **divorțul**.

— **CONSTITUIE DIVORȚUL, PENTRU O CĂSNICIE AFLATĂ ÎNTR-UN MOMENT DE IMPAS, SINGURA SOLUȚIE POSIBILĂ?**

— **DIVORȚUL PRIPIT NU REPREZINTĂ OARE O CONSECINȚĂ A CĂSĂTORIEI PRIPITE?**

— **ÎN CE MĂSURĂ ACȚIUNEA DE DIVORȚ IMPLICĂ UN ACT DE IRESPONSABILITATE FAȚĂ DE FAMILIE — CELULA VITALĂ A SOCIETĂȚII — ȘI MAI ALES FAȚĂ DE COPII?**

— **CARE SÎNT CAUZELE CELE MAI FRECVENTE ALE DIVORȚURILOR?**

— **INSTANȚELE JUDECĂTOREȘTI MANIFESTĂ OARE SUFICIENTĂ EXIGENȚĂ ÎN JUDECAREA ACȚIUNILOR DE DIVORȚ?**

Supunem și aceste probleme dezbaterii publice. Pentru început, lansăm ancheta cu o serie de interviuri luate unor oameni preocupați, prin profesiunea lor, de problemele vieții familiale.

E adevărat, despre divorț se discută mult în ultima vreme. Semn că fenomenul a ieșit din sfera strict individuală și a început să preocupe opinia largă. Opinie care nu rămîne niciodată pasivă. Perfect logic: însăși structura societății noastre socialiste — care acordă o atenție deosebită familiei, consolidării ei continue — nu poate rămîne indiferentă față de acele procese interioare ce tind să-i zdruncine în unele cazuri celula de bază. Ea este obligată să se apere, să apere individul uneori chiar împotriva lui însuși. Dar oare toate cazurile care vin în fața instanțelor judecătorești exprimă o adîncă nepotrivire între doi oameni, o căsnicie totalmente dezbinată?

Să luăm argumentele statistice în ajutor:

— Numărul cel mai mare de divorțuri admise în anul 1964 (45,4%) se referă la căsătoriile cu o durată de unu pînă la patru ani;

— 7,3% sînt divorțuri la căsătorii care nu au durat nici un an;

— 10,2% din divorțuri se referă la căsătorii care au durat mai mult de 15 ani;

— majoritatea divorțurilor se referă la femeile pînă la vîrsta de 30 ani (56,1%) și la bărbații pînă la 35 ani (64%).

(Continuare în pag. 12)

DIVORȚUL, O „SOLUȚIE“?

Așadar, iată date concludente pentru simptomatologia divorțurilor: ele indică adesea desfacerea căsniciei drept un imediat efect al căsătoriilor înghesbate de tineri la repezeală, sub impulsul unor prime sentimente neverificabile și neașezate pe o serioasă cunoaștere reciprocă. În cazul acesta divorțul consemnează nu o căsnicie dezbinată, ci una încă neconsolidată, neconstituită încă prin acel comun efort de tact, răbdare și înțelegere prin care se ridică, de fapt, edificiul familial. Au făcut oare bine instanțele judecătorești că au acceptat desfacerea acestor căsătorii într-un termen adeseori record (în trei luni chiar), fără a acorda soților răgazul unei reflecții mai îndelungate?

Un profesor de psihologie spunea nu fără dreptate: «**Condamnănd un divorț pronunțat în trei luni, trebuie totuși mai întâi acuzată o căsătorie care se efectuează la sfat în doar opt zile...**»

Cifrele statistice ne mai furnizează o informație: cele mai multe dintre familiile care se desfac (67,9%) nu au copii, dar rămâne totuși acel procent de 32,1% care amenință, prin hotărârea soților de a se despărți, însuși viitorul și dezvoltarea armonioasă a copiilor lor...

CÎND OAMENII SE CĂSĂTORESC ÎN GRABĂ...

Interlocutor: DUMITRU DUMITRESCU, consilier juridic șef în Direcția tribunalelor civile din Ministerul Justiției.

— Am vrea să vă cunoaștem părerea asupra cauzelor ce generează divorțurile, asupra frecvenței lor. E adevărat că în momentele de mari transformări sociale se petrece și o anume dislocare a vechilor structuri familiale; și e cu atât mai firească dislocarea tipului de familia burgheză — bine știută sub aspectele ei convenționale, de afacere mercantilă ce se menține adesea doar printr-o conspirație a ipocriziilor. Este cunoscut de asemenea scăderea masivă a interesului material în căsătoriile ce se înfiripă în zilele noastre: zestrea nu mai constituie punctul de atracție nici «situația» bărbatului, căci femeia a căpătat independența profesională, implicit și bănească, iar divorțul nu ar mai fi pentru ea echivalent cu catastrofa socială și materială. Dincolo de aceste aspecte obiective, cred că există și altele, de ordin subiectiv, care aduc în fața instanțelor atâtea procese de divorț.

— Da, și poate cel mai tipic fenomen este — cum ați văzut și din datele statistice — cel al divorțurilor privind căsătorii de scurtă durată, unele din ele între soți tineri ca vîrstă.

Din practica judiciară rezultă că aceste divorțuri se datoresc, în foarte multe cazuri, faptului că s-a ajuns la căsătorie fără ca viitorii soți să se fi cunoscut îndeajuns înainte de a face acest pas. Cu alte cuvinte, este vorba de căsătorii făcute în grabă.

Este bine deci ca viitorii soți, și în special cei tineri, să reflecteze mai adînc asupra importanței căsătoriei și a răspunderii pe care și-o asumă, prin acest act, față de societate.

— Nu credeți că intervenția părinților ar putea contribui mai consistent la întărirea tinerelor căsnicii și la ocuirea

divorțurilor?

— Din păcate, practica noastră judiciară ne dovedește că rudele au adesea o influență mai curînd negativă asupra căsniciilor tinere. Amestecul lor, și cînd trebuie și cînd nu, tutela lor excesivă dezbină adesea acest fragil edificiu care e familia în primele luni și ani de viață, căci fiecare părinte își apără cu precădere — și poate subiectiv — propriul copil și nicidecum căsnicia acestuia. Cred însă că foarte importantă ar putea fi intervenția colectivului de muncă — o intervenție energică dar plină de înțelegere, tact și, mai ales, venită la momentul oportun.

— Autoritatea morală a colegului de muncă ce ar interveni atunci cînd o căsnicie este primejduită mi se pare într-adevăr un element esențial.

— Mai ales autoritatea morală a tovarășilor cu munci de răspundere. Cîtă vreme aceștia nu au o viață personală, familială, exemplară, nu pot impune cu nimic, pe acest plan, celor pe care îi conduc. E foarte important ca ei să ofere un exemplu pozitiv pe toate planurile existenței lor.

Cred de asemeni că trebuie cultivat cu mai multă stăruință — în școli, universități, în armată, de către organizațiile obștești și instituțiile cultural-educative — sentimentul familial, al responsabilității față de acest însemnat act social care e căsătoria. Afecțiunea adevărată nu trebuie confundată cu impulsurile juvenile, care sînt insuficiente pentru întemeierea unei familii...

TREI CAZURI CA ATÎTEA ALTELE

Cînd neînțelegerile dintre soți devin apăsătoare (și de fapt — o știm cu toții — ele provin adesea din măruntele ciocniri cotidiene care ar putea fi evitate dacă soții ar fi mai înțelepți și mai toleranți!), divorțul începe să apară ca o descătușare, ca un liman de liniște. «Divorțăm», sună atunci ca semnalul vestitor de fericire. Dar oare așa să fie?

Povestește T.Z., economistă, 26 ani: «Viața cu soțul meu devenise insuportabilă; mi se părea că nu mai avem nimic comun — el cu nesfîrșitele lui meciuri duminicale, continuate obligatoriu cu o vizită la părinții săi, cu «boemia» lui care excludea deocamdată posibilitatea de a ne aranja un cămin plăcut. Știam că are un fond bun, dar mă irita ușurînța cu care privea viața și mi se părea nedemn să-l «educ» eu, să-i trezesc eu simțămîntul responsabilității. Am încercat, de fapt, dar foarte puțin. În acest timp cîțiva colegi — care cunoșteau nemulțumirile mele conjugale — înceuseră să-mi facă curte și să mă asigure că oricînd aș putea reîncepe o altă viață cu un partener mai bun. Am divorțat! Sînt trei ani de atunci dar nu am reușit să mă recăsătoresc; imediat după divorț, atunci cînd «curtea» lor i-ar fi obligat matrimonial, toți «fluturașii» din jurul meu au zburat. Am rămas singură... Dacă aș fi știut ce mi se va întîmpla, chibzuim mai bine și nu mă pripeam cu divorțul. Și-mi mărturisesc în sinea mea că-l regret mult pe fostul meu soț».

«E adevărat că mi se părea cicălitoare, materialistă, veșnic preocupată să strîngă bani pentru vreo cumpărătură mai mare — povestește I.V., tehnician, 36 ani.

Mie mi se părea firesc să merg uneori cu colegii, după serviciu, la o bere, pentru un ceas, două; ei i se părea o crimă. Ne certam. Copiii — avem două fetițe gemene — fugeau în bucătărie și plîngeau. Am găsit prilejul să-mi schimb serviciul, să plec din oraș pentru o vreme. Ea mă bombardă cu scrisori cicălitoare: de ce nu revin acasă, naveta costă bani și sănătate. Mă săturasem — am intentat divorț. În fond, îmi ziceam, luam eu o fetiță, ea — alta, semănau atît de bine între ele încît mi se părea că nu voi duce dorul celeilalte. Și astăzi îi port recunoștință judecătorei care mi-a respins acțiunea: mie mi-ar fi fost jenă s-o retrag, deși aș fi dorit-o (ce vrei, orgoliu de bărbat). Acum mă împac bine cu soția, parcă, zic eu, e mai calmă, mai înțelegătoare, iar eu mi-am mai lăsat amicii... Fetele au intrat într-a întâi, trebuie să le ajut la învățătură».

«Am constatat la cîteva luni după căsătorie că ceea ce numeam noi comuniune spirituală (și ceea ce ne apropiase de fapt) era insuficient pentru a încheia o căsătorie temeinică — spune doctorița M.N., 32 ani. Ne plăceau la amîndoi muzica, pictura, aveam aceeași profesiune. Dar eram caractere deosebite, temperamente deosebite și, dacă îi conveneam ca tovarășă de discuție, nu mai accepta egalitatea mea în materie de căsnicie. Înțelegea să aibă primul și ultimul cuvînt în orice problemă s-ar fi ivit. Firește, n-am putut suporta. Am divorțat. Dacă sînt fericită singură? Nici o femeie nu se poate considera cu adevărat împlinită în afara unui cămin. Dar mi se părea nedemn să accept tirania unui bărbat».

METAMORFOZA PSIHOLOGIEI FEMININE

Asistăm, într-adevăr, în zilele noastre, la un foarte interesant proces de metamorfoză a psihologiei feminine. Un proces cu o directă determinare socială. Căpătînd posibilitatea de a munci, de a-și valorifica însușirile, de a avea o independență materială, femeia nu mai vede în căsnicie o profesie, nu o mai consideră unica soluție de existență. Drept care începe să-și revendice drepturile egale și în familie și este mai puțin dispusă să suporte starea de inferioritate pe care unii soți o mai impun cîteodată. De aici și frecvența cazurilor în care femeile cer divorțul.

ANTON TABACHIU, cercetător principal la Institutul de psihologie:

— Drepturile egale de care se bucură azi femeia îi asigură acesteia nu numai independența materială, dar îi conferă și o anumită siguranță, o încredere în sine care o face să fie mai pretențioasă în aprecierea calităților soțului și totodată netolerantă față de defectele lui. Pe de altă parte, bărbații înțeleg și acceptă cu greu situația nouă a femeii, care îi obligă de altfel și pe ei la unele sacrificii: sacrificii de concepție (să se clatine oare tradițiile de superioritate ale bărbatului?), sacrificii de orgoliu, sacrificii de timp și efort; soția fiind și ea în producție, o elementară decență îl obligă să participe la unele treburi domestice. De aici nu o dată ideea divorțului. Este o soluție, în acest caz, divorțul? Cred că nu. Nu prin renunțarea la femeia egală lui își va manifesta bărbatul «superioritatea». Să

recunoaștem însă că nici femeia — mai ales cea care a fost căsătorită — nu-și va găsi fericirea în însingurare și așa-zisa «eliberare» de prozaicele îndatoriri casnice. Într-o cercetare de psihologie socială efectuată de noi acum cîțiva ani într-una din marile întreprinderi cu o componentă feminină majoritară, am ajuns la concluzia plină de interes: pînă în 25-30 de ani femeile divorțate aveau în producție un randament mai scăzut preocupările lor mergînd insistent spre refacerea vieții. După 30 de ani, și mai ales la femeile care obținuseră prin divorț copiii, se vedea o hărnicie și o conștiință sporite în muncă, datorită și faptului că-și asumaseră singure responsabilități materiale ce revin de obicei cuplului familial. Dar toate femeile singure, chiar și cele fără copii și deci mai puțin aglomerate de treburi gospodărești, aveau un tonus vital mai scăzut, u echilibru sufletesc mai fragil. Cred că multe din aceste femei au înțeles dintr-întîmplătoare experiență proprie că divorțul nu este nici pe departe soluția cea mai fericită, că mai multă înțelepciune și tact le-a fi ajutat să-și consolideze căsnicia și nicidecum să o desfacă.

Aș vrea să subliniez încă o dată necesitatea de a privi cu mai mult discernămint schimbările care pot surveni în timpul căsătoriei în viață, concepția, în felul de a fi al unuia sau altuia dintre soți, schimbări care atunci cînd nu afectează profunzime morală, nu alterează personalitatea, nu cer cu necesitate despărțirea.

DESPRE LOGODNĂ ȘI NU NUMAI

ION MACARIE, președintele Tribunalului popular al raionului Lenin

— Mă întreb de ce am renunțat la unele vechi și bune obiceiuri ale noastre. Logodna, de pildă, logodna oficială, durată de cel puțin un an. Ea le dă tinerilor răgazul să se cunoască, să deprindă unul cu altul, iar fiecare dintre ei — cu familia celuilalt.

Și încă ceva: cred că se manifestă și o multă îngăduință față de divorțuri. Înainte exista posibilitatea legală de a amîna judecarea acțiunii de divorț timp de un an. În plus, hotărîrea de divorț se transcria din oficiu, ci la cererea reclamantului, iar dacă acesta nu cere transcrierea în timp de două luni, căsătoria nu era considerată desfăcută. În rest, ca asemenea prevederi legale soții aveau posibilitatea ca să reflecte timp mai îndelungat asupra desfacii căsătoriei.

CARE E PĂREREA DV

Am primit zilele trecute la redacție o scrisoare din Tulcea pe care ne permit să o reproducem, respectînd, desigur, dorința semnatarului de a-și păstra anonimul. Semnatarul, s-o numim M.I. ne cere părerea într-un moment de impas al vieții ei familiale, cînd nu se simte măsurată să-și ia singură responsabilitatea unui gest definitiv, cînd încearcă nevoit unor sfaturi lucide, obiective. Întrucît se adresează prietenilor și cititorilor noștri, iată, le prilejuim această întîlnire publicînd rîndurile de mai jos: «Sîntem căsătorii de 17 ani și ne-

străduit amîndoi pe cît posibil să ne facem o viață plăcută și armonioasă. Cînd ne-am luat eram tineri și nu aveam de nici unele, nici eu, nici soțul meu. Dar am muncit amîndoi și am reușit să ne facem o casă și toate cele necesare. Doream mai ales să le oferim copiilor noștri — avem două fete, una în clasa a VIII-a, alta în clasa a V-a — tot ceea ce nu avusesem noi în copilăria noastră, doream să trăiască într-o atmosferă de liniște și dragoste. De aceea micile noastre neînțelegeri le rezolvam între noi și niciodată în prezența copiilor. Totul se desfășura normal în familia noastră pînă cînd, anul trecut... Anul trecut soțul meu, A.P., a plecat singur la Borsec. La întoarcere nu mai era el: sub diverse pretexte — delegații în interes de serviciu — sau chiar fără vreun pretext pleca mereu de acasă. Devenise mai rece cu mine și această răceală se răsfrîngea și asupra copiilor. Nu știam ce să cred. Căutam să văd dacă n-am greșit eu cu ceva față de el, dacă nu cumva sînt eu vinovată de această schimbare. Dar... în viața noastră intervenise altă femeie. Am crezut că este o simplă escapadă, mă gîndeam să aștept cu răbdare pînă se va sfîrși, mai ales că — după cum aflasem chiar de la el — este și ea măritată și are doi copii mici. Am reușit să restabilim o vreme relațiile normale în familia noastră, făceam planul cum să ne petrecem anul acesta cu toții împreună concediul. Dar toate proiectele s-au răsturnat, soțul meu a plecat din nou în vacanță cu prietena lui (printr-o serie penibilă de împrejurări pe care nu le mai povestesc aici) și apoi întîmplarea a făcut să dau peste scrisorile ei. Citindu-le, m-am cutremurat: prietena lui, care-i cunoștea situația familială, ținea cu orice preț să-și făurească un nou cămin pe ruinele a două distruse.

Nu vreau s-o acuz pe ea, căci vinovați sînt amîndoi (în măsura în care a nu-ți putea stăpîni o pasiune atunci cînd ea este dăunătoare constituie o vină, și eu cred că constituie). Vreau doar să-i cer să se gîndească la copiii ei, la soțul ei, care se pare că nu a aflat încă nimic.

Mă întreb ce să fac? Oare divorțul este o soluție? El nu este numai soțul meu, ci și tatăl copiilor noștri. Cum vor accepta despărțirea aceasta cînd le văd cît suferă numai de pe urma acestei înstrăinări a tatălui lor?

Nu aș vrea ca pasul făcut din mîndria mea de femeie să dăuneze datoriei de mamă. De aceea m-am hotărît să cer părerea prietenilor acestei reviste. Am siguranța că ei mă vor ajuta».

★

Încheiem această primă parte a anchetei pe problemele divorțului cu apelul transmis dv. de către M.P. Ne interesează și pe noi să vă aflăm părerea și vă ținem în acest sens paginile la dispoziție. Nu numai cazul M.P. — care totuși, nu uitați, își așteaptă o grabnică rezolvare — ci și pentru toate aspectele pe care le implică fenomenul divorțului. Orientați-vă după întrebările formulate la începutul rîndurilor de față și scrieți-ne. Așteptăm.

Fotografii de Traian PROSAN

cu sau fără secretară de platou

— Căutați ceva, domnule Galland? Simon Templar suridea ironic, deznodămîntul era aproape. Ce putea să mai facă suspectul prins asupra faptului?

— Telesport... Telesport..., a răspuns voios, pe muzică, în locul lui, genericul emisiunii următoare.

N-o să știm probabil niciodată cum se încheie episodul «Politicianul imprudent». Cînd se rupe pelicula într-un cinematograf de mîna a șaptea, publicul așteaptă în liniște sau eventual fluieră și tropăie pînă la reînnoarea firului acțiunii. În orice caz, nu e trimis acasă înainte de a i se comunica finalul filmului, mai ales cînd e vorba de unul polițist. Nu e exclus ca sîmbătă, 10 septembrie, televiziunea noastră să fi realizat o performanță unică în practica proiectării filmelor.

Accidentul în sine nu a fost prea grav. A avut chiar o anumită haz. Dacă l-am prezentat ceva mai dramatic decît ar fi meritat, am făcut-o pentru a pune în discuție problema acurateței în general. În studiourile cinematografice nu se poate concepe turnarea unui film fără prezența și munca permanentă a unei «script-girl» sau, pe românește, a «secretarei de platou». E o persoană prin definiție meticuloasă care notează numărul și aranjamentul florilor de pe fereastră în momentul cînd se filmează începutul unei scene pentru ca atunci cînd se va realiza continuarea ei nici un amănunt al decorului să nu difere. Ea are grijă ca eroul care deschide o ușă, proaspăt ras, cu un sacou la trei nasturi și o cravată în dungi să nu o închidă pe partea cealaltă nebărbierit, într-o haină la două rînduri și cu o cravată cu picățele. E datoare să prevină și să înlăture anacronismele, inadvertențele și nepotrivirile de orice fel.

Nu preconizez introducerea unei funcții similare în studioul de televiziune. Răspunderea pentru acuratețe trebuie însă să existe. Cînd, la ora 19 și 17 minute (după orarul de vară 18°17' G.M.T.), se anunță că pînă la ora 16 și 49 G.M.T. cosmonautul Richard Gordon va rămîne în spațiul cosmic unde va face cutare și cutare lucru, ascultătorul are senzația unei erori cronologice. Presupunînd că, la ora teledurii de seară, redacția nu dispunea însă de informațiile necesare pentru a ne ține la curent cu felul cum s-a desfășurat efectiv ieșirea în spațiul cosmic (încheiată în realitate cu peste o oră mai devreme decît se prevăzuse), știrea ar fi trebuit să fie reformulată cam așa: «Potrivit programului, Richard Gordon urma să rămînă în afara navei de la ora... pînă la ora... și să îndeplinească următoarele acțiuni... În momentul transmisiunii nu cunoaștem însă modul în care s-a desfășurat experiența. Vom reveni în teledurii de noapte».

Ajustări, precizări, stabilirea unor norme redacționale artistice și tehnice minime și urmărirea respectării lor sînt de dorit în multe sectoare ale activității televiziunii. Ele ar contribui la mai buna punere în valoare a unor realizări prețioase pe care o prezentare neglijentă sau incompletă, o inadvertență exterioară emisiunii însăși le dezavantajează în mod nedrept.

Există și unele obiceiuri stranii, în contradicție cu practicile curente la noi în țară și în alte părți. Nici o editură care ar tipări o carte intitulată antologie de proză (sau poezie) universală nu s-ar mulțumi să indice ca autori doar pe cei ce au selectat materialul literar, omițînd numele scriitorilor. Televiziunea ne prezintă însă, în fiecare sîmbătă seara, o (excelentă) Teleenciclopedie de X și Y cu ilustrația muzicală de Z. Pasionanta și instructiva emisiune este handicapată de omiterea aproape sistematică a informației indispensabile privind geneza ei. Cui aparține textul de o înaltă ținută literară care a însoțit documentarul despre Luvru? Mister. Se pot produce confuzii nedorite, ca în cazul evocării lui Federico Garcia Lorca, atribuită de diverși telespectatori neavizați unor producători spanioli. (Au fost probabil francezi, nu? Sau italieni?) Cinești temerari și ingenioși ne dau posibilitatea de a intra în contact direct cu lucruri pe care puțini oameni le-au văzut cu ochii lor: obiceiurile daiacilor din Sarawak și relicvele cele mai recent descoperite ale civilizației incașe, Mafia în acțiune și cele mai noi procedee de spionaj industrial, vinarea unui tigrău mîncător de oameni sau urmărirea unor rechini-tigri. Comunicîndu-ne numele îndrăzneților documentariști, televiziunea ar sublinia valoarea pe care o atribuie realizărilor lor neobișnuite. Prezentarea de-a valma, nediferențiată, neexplicată, a acestor performanțe cinematografice scade în mod nedrept din marele interes pe care îl suscită.

Toaleta unei emisiuni trebuie finisată pînă în cele mai mici amănunte. Orice scăpare din vedere dăunează strălucirii și eficienței ei. Cu sau fără secretară de platou, televiziunea trăiește, în primul rînd, prin acuratețe.

Felicia ANTIP

DAR DUMNEATA, DOMNUL KLAUSEN, CINE EȘTI ?

ÎNȚILNIREA CU DOCTORUL SORGE

La sfârșitul celui de-al treilea deceniu al secolului nostru, Max Klausen, marinar șomer din Hamburg, membru al Partidului Comunist German, a hotărât să plece în Uniunea Sovietică.

Ajuns la Moscova, Klausen a urmat timp de șase luni un curs de radiotelegrafie, specializându-se îndeosebi în tehnica construirii aparatelor de radio-emisie. În cursul anului 1929 a început să lucreze pentru serviciul sovietic de informații și a plecat în Extremul Orient.

Opt luni mai târziu Klausen se găsea în sala de restaurant a luxosului Cathay Hotel, aflat în centrul Șanhaiului. Mesele erau ocupate de o mulțime pestriță: proprietari de flotile de contrabandiști, negustori de arme, de stupefiante, cote elegante.

La un moment dat, un bărbat înalt, prezentabil, în haine perfect croite, s-a îndreptat spre masa lui. Era cel care avea să-i fie de atunci înainte șef, doctorul Richard Sorge.

Prima misiune pe care Sorge i-a încredințat-o era construirea unui post de radio, cu care să plece la Canton.

ANNIE

A început căutarea pieselor la diverse magazine. Materialul o dată adunat, Klausen a închiriat o locuință în partea franceză a orașului, unde a montat aparatul. Avea ca vecină o soră medicală, tânără, frumoasă, de origine finlandeză: Annie.

Tânăra finlandeză a început să-l intereseze pe Klausen. După un timp el îi mărturisea șefului și prietenului său: — Richard, m-am îndrăgostit serios de fata asta.

— Ce să faci — i-a răspuns Sorge zîmbind — va trebui s-o cunoști și eu pe stăpîna inimii tale. Te rog s-o aduci la barul Astor.

Rezultatul înțîlnirii, urmat de o minuțioasă verificare, a fost atât de favorabil, încît ceva mai târziu Richard Sorge i-a îngăduit lui Klausen să-i dezvăluie lui Annie cine erau de fapt și cu ce se ocupau. În scurt timp Annie le-a devenit un ajutor prețios.

După trei ani de activitate, Klausen și Annie s-au înapoiat la Moscova. Spre marea lui dezamăgire, Klausen a fost transferat într-o muncă civilă, în localitatea Krasnii Kut din regiunea Saratov.

Rechemat însă după un timp la centru, Klausen avea să se reîntîlnească cu Sorge. Grupul serviciului sovietic de informații din Tokio — pe care acesta îl conducea — avea nevoie de un bun radiotelegrafist. Klausen a acceptat cu bucurie propunerea lui Sorge, cerînd numai ca împreună cu el să lucreze la Tokio și Annie, care să sosească acolo ceva mai târziu.

COMPLICATA CĂLĂTORIE MOSCOVA-TOKIO

Luîndu-și rămas bun de la Klausen înainte de a se înapoia în Japonia, Sorge i-a fixat ca punct de înțîlnire barul Blue Ribbon din Tokio, unde urma să-l aștepte în fiecare marți de la orele 14 la 16.

Curînd Klausen a plecat la rîndul său

Timp de mai mulți ani unul dintre colaboratorii cei mai apropiați ai lui Richard Sorge — a cărei activitate în slujba serviciului sovietic de informații este cunoscută cititorilor noștri — Max Gottfried Klausen este singurul supraviețuitor al celebrului grup «Ramzai».

Ziaristul polonez LEOPOLD WADOWINSKI, care l-a înțîlnit nu demult în locuința sa din capitala R. D. Germane, redă în paginile de față principalele episoade ale activității și colaborării lui Klausen cu doctorul Sorge.

spre Japonia. Ruta fusese minuțios elaborată, urmărindu-se prin aceasta două scopuri: primul era ca Max Klausen să primească un pașaport nou pe numele său autentic, iar al doilea deșurarea oricărei posibilități de a se afla cine era de fapt acest Klausen și de unde venea.

Deci mai întîi Leningrad, Stockholm, Amsterdam, Paris, Viena, folosind în fiecare etapă a călătoriei cite un alt pașaport, pe nume și naționalități diferite.

La Viena, la cafeneaua Sacher de lîngă Operă, un om i-a înmînat vechiul său pașaport original, pe care Max Klausen îl lăsase în China în 1933 cînd plecase în Uniunea Sovietică. Acest pașaport avea acum vize noi care confirmau, printre altele, faptul că își petrecuse ultimul an în S.U.A.

Max Klausen a făcut sub numele de Tedleman turul turistic al Austriei și a revenit la Paris. La Le Havre s-a îmbarcat

pe un transatlantic cu destinația New York.

O dată ajuns dincolo de ocean, prima lui grijă a fost să distrugă pașaportul pe numele de Tedleman și să scoată din fundul dublu al geamantanului un altul, pe numele de Freischutz. Într-un mic drug-store de pe 42 Avenue, Max și-a procurat un certificat care atesta că în timpul ultimelor citeva luni cetățeanul german Max Klausen lucrase la un atelier de reparații auto din Trenton, New Jersey, și că fusese concediat în cadrul reducerii generale a numărului muncitorilor. La consulatul celui de-al III-lea Reich din Boston s-a legitimat cu pașaportul său autentic și a declarat consulului că sosise în S.U.A. de citeva luni, dar era dezamăgit. Statele Unite nu învinseseră criza și îi era greu să capete de lucru. Hotărîse deci să se întoarcă în patrie. Ruga numai să i se schimbe

pașaportul, deoarece al său expirase. Consulul i-a eliberat fără prea mare dificultate un pașaport nou.

Înapoiat la New York, Klausen a obținut viza de intrare în Japonia. Cîteva zile mai târziu se îmbarca la San Francisco pe transatlanticul japonez «Tațuta Mara», iar la începutul lunii noiembrie își încheia la Tokio complicata călătorie. Abia sosit aci se înțîlnea cu Sorge, care îl pune la curent cu ultimele evenimente și îi explica ce va avea de făcut în continuare.

RADIOTELEGRAFIST AL GRUPULUI «RAMZAI»

Max Klausen a început să-și facă legături printre membrii coloniei germane din Japonia. A căpătat reprezentanța comercială a firmei «Zundapp» și s-a asociat cu un oarecare Foerster, comerciant german. Spre uimirea lui, afacerile i-au

mers bine. Fiind simpatic, Klausen s-a făcut în scurt timp agreat de cetățenii germani din Tokio. De aceea prietenia lui cu dr. Sorge, ziarist cu influență și ulterior atașat de presă al ambasadei germane din Tokio, nu a surprins pe nimeni.

În același timp Max și-a organizat și viața particulară. Annie, care rămăsese la Moscova, a sosit la Șanghai, pe atunci sub ocupație japoneză, cu un pașaport pe numele Emma Koenig. Sub pretextul unor interese comerciale, Klausen s-a deplasat și el la Șanghai, unde a fost prezentat oficial logodnicei sale și s-a căsătorit cu ea.

Îndărățul tuturor acestora se desfășura însă activitatea propriu-zisă a lui Klausen.

Metoda de lucru pe care o folosea pentru a transmite informațiile obținute de Sorge și colaboratorii săi — grupul «Ramzai», cum era denumit conspirativ

1 Max Klausen indică pe hartă orașul în care și-a desfășurat activitatea grupul condus de Richard Sorge.

2 În locuința lor din capitala R.D. Germane, la mai bine de douăzeci de ani după ce grupul «Ramzai» și-a dus la bun sfârșit primejdioasa lui misiune, Max și Annie Klausen revin mereu asupra amintirilor din acea frământată perioadă.

— era următoarea: în Tokio Klausen avea câteva garaje, lucru justificat prin nevoile firmei sale. Fiecare dintre piesele principale ale postului său de radio-emisie era ascunsă într-un alt garaj. Ori de câte ori expedia o telegramă, Klausen se ducea de la un garaj la altul și monta postul de radio în automobil. De aici și din mers — pentru a nu fi reperat de contraspionajul japonez — transmitea de obicei textele telegramelor. Apoi demonta stația de radio-emisie și vizita din nou garajele, lăsând la loc diferitele piese.

La rîndul ei, Annie îndeplinea funcția de curier. Ea a călătorit de 18 ori de la Tokio la Șanghai, ducînd microfilme spre a le remite unității locale a serviciului secret.

SECRETUL CIFRULUI

Majoritatea informațiilor obținute de grupul «Ramzai» au fost trimise pe calea undelor.

Max Klausen ne-a dezvăluit complicatul sistem după care erau cifrate telegramele înainte de a fi expediate cu ajutorul alfabetului Morse. Textul era mai întii tradus în limba engleză; fiecare literă din alfabetul englez era apoi înlocuită cu cîte o cifră: 5 pentru «a», 7 pentru «b», 13 pentru «c» etc.; după ce literele erau astfel înlocuite cu cifre, acestora li se aduna o altă cifră, luată din anuarul statistic german «Statistisches Jahrbuch des Deutschen Reiches» pe anul 1933, și anume din paginile 21-30, care se refereau la statistica internă. La simbolul cifric al primei litere din prima telegramă expediată se aduna primul număr din pagina 21 a anuarului, la simbolul celei de-a doua litere — al doilea număr din aceeași pagină ș.a.m.d. Astfel, simbolul literei «a» fiind 5 — dacă prima telegramă expediată începea cu litera «a», i se aduna prima cifră din pagina 21: 7 187. Ca rezultat, litera «a» devenea 7 192. Cînd în aceeași telegramă litera «a» se repeta, de exemplu pe locul al cincilea, se adăuga a cincea cifră din pagina 21 a anuarului statistic — 759. În telegrama următoare cifrelor care reprezentau diferite litere li se adunau cele din pagina 22 a anuarului statistic, pentru ca în cea de-a unsprezecea telegramă să se revină la pagina 21 ș.a.m.d.

Demn de menționat este faptul că deși a interceptat majoritatea telegramelor transmise, contraspionajul japonez nu a fost în stare să le descifreze.

Rezultatele activității grupului «Ramzai» au fost — după cum se știe — considerabile: grupul a stabilit, printre altele, încă în primăvara anului 1939, data agresiunii lui Hitler împotriva Poloniei și apoi data agresiunii împotriva U.R.S.S. De asemenea, în perioada cînd hitleriștii se apropiau de Moscova, a transmis centrului informația extrem de importantă că japonezii nu intenționează să atace Uniunea Sovietică, ceea ce a permis Comandamentului militar sovietic, încunoștințat că nu va trebui să lupte pe două fronturi, să deplaseze pe frontul de vest armatele aflate în regiunea Orientului îndepărtat. Această știre a fost transmisă în anul 1941, la începutul lunii octombrie. Între timp însă, cercul contraspionajului japonez se strîngea din ce în ce mai mult în jurul lui Sorge și al colaboratorilor săi.

ARESTAREA

În ziua de 15 octombrie Klausen se îndrepta cu mașina spre casă. La un moment dat în fața lui a ieșit un ciclist japonez. Deși Klausen a frînat brusc, n-a reușit să evite ciocnirea. Accidentul n-a avut urmări grave, dar poliția a întocmit un proces verbal.

După cîteva ore Klausen s-a întîlnit în locuința sa cu Sorge. Erau amîndoi neliniștiți. De aproape două săptămîni doi membri ai grupei — «Otto» (Ozaki) și «Jo» (Miiaghi) nu mai veniseră la întîlniri.

Trei zile mai tîrziu, la 18 octombrie, doi polițiști s-au prezentat la locuința lui Klausen rugîndu-l să-i însoțească la comisarariat. Convins că era chemat în legătură cu accidentul, Klausen s-a urcat în automobilul care staționa în fața casei. Agenții i-au pus cătușe. Situația era clară.

Textul ultimei radiograme, prin care grupul «Ramzai» anunța că și-a îndeplinit misiunea și așteaptă să fie rechemat din Japonia, n-a mai putut fi transmis.

În aceeași zi au fost arestați Richard Sorge și Branko Vukelici.

Doi ani mai tîrziu a avut loc procesul membrilor organizației clandestine «Ramzai», în urma căruia Richard Sorge și Ozaki Hozumi au fost condamnați la moarte, Vukelici, Miiaghi și Klausen, la închisoare pe viață, iar Annie Klausen la 12 ani detențiune. Vukelici și Miiaghi aveau să moară în închisoare, în urma torturilor la care fuseseră supuși.

CUM AU FOST DESCOPERIȚI

Iată ce povestesc în legătură cu aceste împrejurări Klausen și soția lui, singurii supraviețuitori ai grupului «Ramzai»:

Un anume Iri, care căutase să intre în legătură cu Partidul Comunist ilegal din Japonia, a fost prins de poliție. În cursul anchetei au fost stabilite și contactele lui personale cu caracter particular sau chiar intim. Dînd diferite nume, Iri a declarat că în timpul unei șederi în S.U.A. cunoscuse o oarecare japoneză, proprietara unui mic bar. Poliția a stabilit curînd că această femeie se afla în Japonia. Fiind interogată, ea a enumerat numele tuturor japonezilor care-i vizitau barul. Printre acestea se afla și cel al lui Miiaghi. Pentru îndeplinirea unor formalități, Miiaghi a fost chemat la poliție și interogată. Nu exista încă nici o bănuială în legătură cu rolul pe care-l juca în activitatea grupului «Ramzai». Crezînd însă că poliția i-a descoperit urma și de teamă să nu-și trădeze sub tortură tovarășii, Miiaghi a încercat să se sinucidă sărînd pe fereastră, dar a căzut pe un copac și nu a suferit leziuni grave. Acest pas disperat a constituit însă pentru organele de contraspionaj un serios indiciu asupra culpabilității lui Miiaghi. Torturat, Miiaghi a dezvăluit numele tovarășilor săi.

Ce a urmat, se știe. Deoarece Richard Sorge era diplomat, atașat de presă al ambasadei celui de-al III-lea Reich — aliat principal al Japoniei — și prieten personal al ambasadorului german Ott, iar Ozaki Hozumi — unul dintre colaboratorii săi cei mai apropiați — deținea postul de secretar al prințului Konoye, pe atunci premier al Japoniei, contraspionajul japonez n-a făcut la început altceva decît să împiedice contactul între ei.

Timp de două săptămîni problema a rămas în suspensie. Hotărîrile trebuiau luate la nivelul cel mai înalt. În ședința cabinetului japonez, ținută în noaptea dinspre 17 spre 18 octombrie 1941, prințul Konoye și întregul său guvern și-au prezentat demisia. Imediat după terminarea dezbaterilor din cadrul cabinetului, contraspionajul japonez a procedat la arestarea grupului «Ramzai».

ÎNAPOIEREA

După capitularea Japoniei, la 8 octombrie 1945, Max Klausen și soția lui au fost eliberați din închisoarea Akita. Ei aflaseră anterior că Richard Sorge fusese executat la 7 noiembrie 1944.

Klausen s-a prezentat la Ambasada sovietică din Tokio unde a cerut să se facă cele necesare pentru înapoierea lui cît mai rapidă în U.R.S.S. Agenții contraspionajului japonez au făcut tot posibilul să împiedice realizarea acestui proiect, fiind convinși că Klausen nu spusese încă tot ce știa. Cu mare greutate soții Klausen au reușit să le dejoace planurile și să părăsească Japonia.

Astăzi Max și Annie Klausen locuiesc în Berlinul democrat.

**cînd
aparatul de filmat
este ascuns
cu artă**

„CAZUL D“

Orice privire înapoi confirmă adevărul că genul numit anchetă socială a adus documentarului nostru câteva succese: *Casa noastră ca o floare*, *A cui e vina*, *Politețe*, *Cazul D*. Foamea de autenticitate a spectatorului de azi, dorința sa firească de a fi solicitat ca martor activ al realităților înfățișate pe ecran au sorți de împlinire în orice dezbateri ce-și apropie idei etico-sociale dragi fiecărui om, cu condiția de a nu le subția sau falsifica, de a nu le usca miezul viu o dată cu trecerea lor pe peliculă. Chiar dacă anchetele cinematografice realizate pînă acum sînt puține, chiar dacă sfera investigată este încă destul de îngustă, avem destule motive să vedem în dezvoltarea lor viitoare una din direcțiile documentarului nostru. Este neîndoiește un semn de discernămint artistic seriozitate cu care cineastii folosesc camera de luat vederi atunci cînd se află pe urmele unor fapte de viață reale.

Nelăsîndu-se amăgiți de promisiunile absolutizante ale modalității de filmare numite cinematograful-adevăr (ciné-vérité) și luînd din el atît cît poate să dea (asta nu înseamnă că s-a făcut totul), regizorii noștri nu s-au aflat pînă acum în fața unei învălmășeli de material imposibil de supus în jurul unui ax (învălmășeală ce i-a întristat pe mulți din susținătorii fanatici de pretutindeni ai ciné-vérité-ului, dintre care unii au sîrșit prin a-și însuși concluzia lui Antonioni: «aparatul de filmat ascuns după gaura cheii este un ochi flecar care înregistrează și el ce poate»).

Una din ultimele anchete ale Studioului «Alexandru Sahia», *Cazul D* (autori: Alexandru Boiangiu, Mihai Stoian și operatorii Gh. Herschdorfer, Sergiu Huzum), dovedește că sporul de prospețime și naturalitate pe care-l aduce aparatul de filmat bine ascuns nu este compromis atunci cînd înregistrarea pe viu se face nu de dragul lui «să

vedem ce-o să iasă», ci după criteriul descoperirii unei semnificații. Puterea acesteia din urmă de a chema către ea datele strînse aparent haotic dă, în bună parte, unitatea de măsură a reușitei. Pornind de la un caz autentic relatat în presă și vrînd să afle dacă eroul este într-adevăr singur sau nu pe lume, autorii filmului ne poartă cu ei din casă în casă; desigur, surprinderea gesturilor și reacțiilor omenești în ceea ce au ele mai spontan are farmecul ei și nimeni nu se plictisește vîzîndu-le, dar pentru declanșarea emoției, a emoției adevărate, nu este de ajuns; dîncolo de scotocirea prin documente și memorii se recom-pune o viață de om și aici se află centrul de greutate al filmului. Arta documentaristului s-a verificat în acele întoarceri lîngă nea Ilie, care nu ne apare nici prea trist, nici prea vesel, împăcat cu bătrînețea lui de parte de o familie pe care a părăsit-o singur; mărturisirile sale, cînd mai sugubețe cînd mai amare, nu se constituie însă numai ca un caz în sine, mai mult sau mai puțin interesant; ele sînt tot atîtea dovezi ale unei existențe care, la vremea ei, n-a știut să treacă pragurile sincerității, ale înțelegerii și răspunderii pentru cei din jur.

Restructurarea acestor dovezi se face prin alternare de cadre despre care nu putem spune «aici ar fi putut fi înlocuite cu altceva»; nu numai pentru că, în mod fatal, fiind vorba de un documentar, nu avem dreptul să propunem produse ale fanteziei noastre, ci pur și simplu pentru că simțim cum datele culese și îmbinate apoi de autori susțin convingător filmul; atît de convingător încît nu sîntem cîtuși de puțin îndemnați ca la sîrșitul lui să ne gîndim «ce subiect de film artistic ar putea fi». Documentarul își ajunge lui însuși.

Magda MIHĂILESCU

șantier cinematografic

„monumentul naturii“

Un actor pe care dorim de mult să-l revedem pe ecran: Radu Beligan. Partenerul său — Traian Stănescu

După un scenariu de un comic savuros al scriitorului Sütő Andras, regizorul Gheorghe Turcu realizează filmul *Monumentul naturii*. Echipa — din care fac parte actorii Radu Beligan, Marcel Anghelescu, Ștefan Tapalagă, Colea Răutu, Ilina Tomoroveanu, Vasilica Tastaman, Tudor Popa, Traian Stănescu — se

află în momentul de față în comuna Gornești (regiunea Mureș-Autonomă Maghiară) de-venită platou. Tot pentru necesitățile filmării, frumosul castel Teleki (construit între 1772 și 1810) s-a transformat pentru cîteva luni în sediul cooperativei agricole de producție, fictive, «Spicul de aur».

Monumentul naturii, propriu-zis, este de fapt o băltoacă unde vin să pescuiască din cînd în cînd cîteva amatori. Tinărul inginer agronom Ștefan (Traian Stănescu), plin de energie și hotărîre, propune ca lacul să fie secat pentru a deveni teren arabil. «Pescarii» se opun însă și, ca să salveze situația, după multe dispute și frămîntări declară lacul «monument al naturii».

Un inspector sosit de la București are misiunea de a decide soarta lacului. Cum însă e venit incognito, conducerea «Spicului de aur» nu-i acordă nici o atenție.

— Va fi un fel de contra-revizor — ne relatează Gheorghe Turcu. Rolul i-a fost încredințat artistului poporului Radu Beligan.

În ce ne privește, nu vrem să facem pronosticuri. Credem totuși că despre *Monumentul naturii* se va mai vorbi.

Ștefan IZSAC

COPERTA NOASTRĂ

ÎNTRU ATRACTIA ECRANULUI ȘI ARGUMENTUL SCENEI

Sînt de ajuns două-trei roluri gemene, unul după altul, în cariera unui actor de film pentru ca etichetele să înceapă să circule în aer: junele-prim sentimental, junele-prim irezistibil, timidul, intelectualul serios etc. Nu avem de gînd să luptăm aici cu încăpăținarea unor spectatori ce refuză mult timp să-și reimprospăteze imaginea pe care o au despre un actor; mai degrabă simțim ispita cuvințioasă de a aduce din cînd în cînd aminte regizorilor să se gîndească cu mai multă luare-aminte la destinul artistic al interpretilor, să prefere de mai multe ori curajul experienței în locul succesului sigur. Altfel încep să-și facă loc pe nesimțite falsele impresii, falsele predestinări. De exemplu nu ducem lipsă. Iată bunăoară trei filme care l-au lansat pe Ion Dichiseanu: *Post-restant*, *Porto-Franco* și *Titanic* valse; actorul le-a împrumutat ceva din spontaneitatea sa, ceva din farmecul său lipsit de cochetărie ostentativă. Dar în umbra personajului simpatic, jucat mereu pe linia unui anume bun-gust artistic, s-a strecurat pînă la urmă și pericolul. El s-ar putea chema așa: junele-prim ușuratic fără rea-voință. Noroc că fascinația cinematografului nu și-a putut desfășura în voie știuta ei putere asupra publicului; trei roluri pe scenă, trei roluri de intensitate a lui Edip, Antoniu și Aliona Karamazov pot fi tot atitea argumente în stare să înlăture imaginile impietrite.

Deși teatrul este acela care i-a dat lui Ion Dichiseanu prilejul să-și verifice pe deplin talentul, cea fascinație a filmului de care vorbeam mai sus acționează neștiințerică și asupra actorului. Răspunsul l-am primit de nenumărate ori: «între teatru și film sînt mai multe la ultimul. De ce? Fără multe teoretizări: imi creează mai acut senzația vieții».

Cîteva din rolurile ultimilor trei ani (în *Tudor*, *Runda 6*, *Dîncolo de barieră* și *Tunelul*) au solicitat mai complex actorul de film, cerîndu-i și pe platou ceea ce a declanșat și supunerii forței dramatice și a sensibilității dobîndite pe scenă. De fapt aici se află adevăratele sale începuturi cinematografice.

M.M.

UNUL DIN LAUREAȚII FESTIVALULUI DE LA VENETIA este regizorul francez Robert Bresson, al cărui film «Au hasard, Balchazar» a fost distins cu două premii: «Mențiunea specială a juriului» și «Premiul revistei Cinema nuovo»; prea puțin însă, au spus mulți din criticii aflați la Venetia. După părerea lor, filmul lui Bresson merita din plin să fie încununat cu «Leul de aur».

În lupta pentru smulgerea spectatorului american din fața televizorului, Hollywoodul avea pînă acum, ca unică armă, peliculele în culori de mare montare, pe ecran deosebit de lung și deosebit de lat, cu figurație foarte numeroasă, într-un cuvînt, tot ceea ce nu poate oferi aducătorul de imagini la domiciliu.

De la o vreme studiourile cinematografice din S.U.A. și-au îmbogățit arsenalul cu un gen special: filmele erotice. Ele sînt realizate de firme noi, care aparent nu au nici o legătură cu marile companii producătoare, deși gurile rele susțin că nu sînt decît filialele lor. Iată cîteva titluri ale celor mai recente opere din această categorie: «Orgiile din locuința lui Mathew», «Nuda mea doamnă»,

IN NUME NOU PENTRU NOI: actrița italiană Donatella Turri, cu care ne face cunoștință filmul «Țara fericirii» al unui talentat regizor, tot italian: Luciano Salce.

inematograful șocant

«Fetele sălbatice din vestul gol», «La ce-a servit costumul ei de baie?» etc., etc.

Numele, ca să zicem așa, științific al noului gen este «cinematograful șocant». Dar, în limbajul curent, filmelor respective li se spune, din motive lesne de înțeles, «golașele». Subiectul este totdeauna un vag pretext de-a lungul căruia se însăilează scene cât mai șocante cu putință. În trecut fie spus, producătorii profic de ocazie pentru a strecura publicului o doză destul de masivă de propagandă ultrareacționară; de exemplu, soția și fiica unui fabricant milionar sînt violate de muncitorii greviști sau cîteva fete americane, naive și inoente, cad victime reprezentanților diplomațici ai unor state africane.

Interpreții, al căror nume nu figurează niciodată pe generic, sînt recrutați din mediul interlop al marilor orașe și plățiți cu salarii derizorii. Printre regizori, cei mai cunoscuți sînt Barry Mahon, Roland Frost și Russ Meyer. Costul unui film se ridică la cel mult 15 000-20 000 de dolari (ca termen de comparație, menționăm că pentru turnarea «Cleopatrei» s-au cheltuit 31 000 000 de dolari). Beneficiul minim obținut de pe urma fiecăruia dintre ele este de 60 000 de dolari, ceea ce înseamnă o rentabilitate de 300 la sută.

Este interesant de remarcat că în prețul de cost se includ și salariile unei adevărate armate de avocați, cărora le revine misiunea de a apăra producătorii de fulgerele justiției. Pînă

acum ei nu au avut prea mult de furcă, deoarece filmele respective sînt prezentate în cadrul unor așa-zise «cluburi»: taxa de înscriere echivalează cu un bilet de intrare, iar la fiecare nouă vizionare se percepe o «cotizație». Actualmente există pe teritoriul Statelor Unite peste 500 săli specializate în «cinematograful șocant».

Producătorii încearcă acum să-și croiască drum pe piața vest-europeană. Ceea ce l-a determinat pe criticul cinematografic francez Michel Caen să exclame: «Să sperăm că vom scăpa teferi din valul imund în care se pregătesc să ne înec businessmenii indecenți ridicați la rangul de artă!»

N. AURELIU

TELEGRAME

• O nouă versiune cinematografică a lui Pinocchio — ce se anunță mai puțin convențională — va fi realizată de regizorul italian Nelo Risi. Rolul simpaticului personaj al lui Colodi va fi interpretat de actorul Carmelo Bene care mai are la activul său un spectacol teatral cu Pinocchio.

Pentru partitura lui Geppetto a fost solicitat comicul Totò.

• Scriitorul american Truman Capote (autorul cărții «Cu singe rece», considerată una din best-seller-urile anului) scrie scenariul unei comedii muzicale a cărei protagonistă va fi Audrey Hepburn.

• Personajul principal al comediei «Operația I», studentul Șurik, revine într-un alt film ce poartă semnătura regizorului sovietic Leonid Gaidai: «Prizoniera din Caucaz». Același talentat actor, Alexandr Demianenco, va fi și de astă dată eroul fără voie al unor întâmplări palpitante. În rolul prizonierei — actrița Natalia Varlei (foto 1).

• Marele actor englez Rex Harrison (Cleopatra) a fost solicitat de regizorul american George Cukor să interpreteze un nou Casanova, într-un film ce-și propune să se deosebească de versiunile anterioare inspirate de viața celebrului aventurier: «personajul — spune actorul — trăiește numai și numai din propriul său trecut. La baza scenariului a stat o scriere a unui cunoscut autor vienez de comedii: Arthur Schnitzler.

• Vănessei Redgrave (fiica actorului englez Michael Redgrave pe care l-am cunoscut în Colina), deținătoarea premiului de interpretare feminină la Festivalul de la Cannes 1966, i s-a propus să participe la realizarea unui film după unul din spectacolele muzicale de mare succes pe Broadway: Camelot.

• Regizorul polonez Ryszard Bar, din producțiile căruia am văzut nu demult comedia «Se întâmplă numai duminică», a terminat un film polișist (Unde este al treilea rege?) cu un subiect devenit aproape clasic: furtul unui tablou de valoare.

• Cineastul american Richard Brooks (Dulce pasăre a tinereții) a încredințat coloana sonoră a ultimului său film Profesiunii (cu Claudia Cardinale și Burt Lancaster) compozitorului francez Maurice Jarre.

• Jean-Louis Trintignant (Depășirea), interpretul filmului Trans-Europ-Express ce se află în curs de realizare sub conducerea lui Alain Robbe-Grillet, are drept parteneră pe tinăra actriță franceză Marie-France Pisier (foto 2).

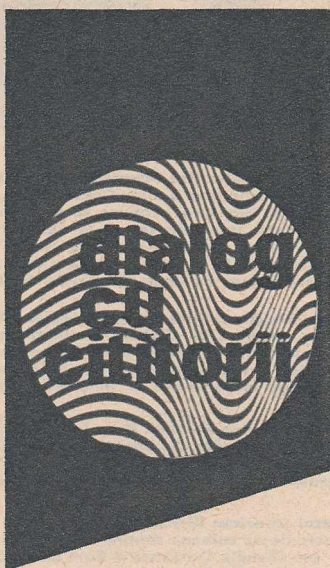

Matinală — Alexandru STĂNICĂ

Vacanță pe Mureș — Tibor SZÉKELY

cititorii fotografiază

blajul — o veche cetate a culturii românești

Cititorul nostru **Valeriu Bora** din Sibot, raionul Orăștie, ne propune să facem cunoscute cititorilor noștri fapte și figuri din trecutul Blajului, o veche cetate a culturii românești. Corespondentul nostru ne propune 12 subiecte de articole, dintre care 9 privesc viața și activitatea unor personalități ce au dat strălucire Blajului de odinioară. Cum e vorba de cărturari al căror rol este bine stabilit în dezvoltarea culturii românești (Samuil Micu, Petru Maior, Gheorghe Șincai ș.a.), nu considerăm că părerile cititorului nostru — aceea că generația de azi nu cunoaște sau cunoaște prea puțin rolul și opera acestor personalități — ar corespunde într-un total realității. Desigur că despre unii dintre acești făuritori de cultură am scris și vom mai scrie cu prilejul a diferite aniversări și comemorări. De asemenea, am publicat, în decursul anilor, și reportaje despre dezvoltarea contemporană a Blajului. Reținem din scrisoarea tov. Bora

propunerea de a publica un articol despre istoria Blajului și contribuția pe care acest oraș a adus-o la făurirea culturii și la lupta pentru afirmarea ființei naționale a poporului nostru. Ne propunem deci ca în cadrul rubricii «Orașele patriei» să publicăm un documentar despre Blaj.

două ecouri pe aceeași temă...

Documentarul intitulat «Automobilul românesc în 3 timpuri», publicat în nr. 35, a adus la redacție mai multe scrisori. În rîndurile de față ne vom ocupa doar de două dintre ele. Una provine din partea celui ce a solicitat materialul — cititorul **G. Boian** din București — iar cealaltă de la tov. **Mihai Mărășescu** din Cîmpina.

«Îți scriu cu multă plăcere și satisfacție cititorul tău G. Boian, căruia i-ai îndeplinit atât de frumos dorința sa...» notează corespondentul nostru în scrisoarea către redacție. În continuare d-sa ne arată că a aflat lucruri cu totul noi despre primii creatori ai automobilului românesc: D.

Văvescu, H. Coandă, A. Persu, R. Manicavid.

În ce privește interesanta propunere a tov. G. Boian, legată de problema autoturismului românesc, o vom studia cu toată atenția.

În același spirit e redactată și scrisoarea tov. Mărășescu din Cîmpina: «Mi-a părut foarte interesant acest articol și aș dori să mai publicați asemenea materiale și nu numai din domeniul automobilului». Firește că o vom face.

În încheiere îi răspundem că dorința sa de a citi în revista noastră un material despre noul aeroport al Capitalei se va îndeplini într-un viitor apropiat.

pe teme de cinematografie

Cititoarea **Aurelia Pintea** din Cluj ne propune să înființăm o nouă rubrică intitulată «Album cinematografic», care să conțină datele biografice ale actorilor de film și, în același timp, portretele lor să apară pe copertă. Corespondenta noastră precizează: «Deci, pe prima copertă să fie totdeauna un actor». Răspunzînd acestei propuneri vom începe cu partea ei finală: nu sîntem o revistă de film și, ca atare, ar fi cu totul nepotrivit să rezervăm coperta noastră în exclusivitate pentru portretele actorilor. Arăfînd aceasta, ne-am precizat în același timp poziția și în legătură cu sugestia de a înființa noua rubrică. Într-adevăr, propunerea aceasta ar fi valabilă numai condiționată de existența obligatorie a portretului de pe copertă. În plus, ținem să mai amintim că în paginile noastre de film apar încă două rubrici: «Profil», în care facem prezentări ale vieții și operii cîte unui creator din domeniul cinematografiei, «Fișier filmografic», prin care prezentăm foarte pe scurt creația cîte unui actor. O a treia rubrică pe un profil asemănător ni se pare inutilă.

P.S. Prin rîndurile de mai sus socotim că am răspuns și propunerii făcute de cititoarea noastră **Gabriela Anton** din Ploiești care ne cere un ciclu de medalioane privitoare la viața și creația marilor actori de film. În plus, tov. Anton ne cere să scriem ceva despre Alain Delon. Avem pregătită o copertă și o prezentare a actorului.

cititorii către cititori

Următorii cititori doresc să corespundă: Geta Brînză, profesoară, șc. generală Cucuteni, com. Băiceni, rn. Pașcani: teme diverse, cinema, ilustrate; Agneta Vaida, vînzătoare, 21 ani, Cluj, str. Horia 4, et. I, ap. 16; cinema, muzică ușoară, ilustrate; Mariana Ionescu, elevă, Focșani, str. M. Sadoveanu 11; cinema, ilustrate; Cornelia Ilie, absolventă liceu, com. Secușigiu 210, rn. Arad: ilustrate; Elena Liloș, asistentă laborator, Brăila, str. Ștefan cel Mare 333; ilustrate; Ion Zaharia, profesor, com. Berlea, rn. Teleajen, reg. Ploiești: filatelie, ilustrate; Gheorghe Tătăruș, elev, com. Corbeni, rn. Curtea de Argeș: teme diverse, ilustrate; Nicolae Voicu, student, București, Splaiul Independenței 290, bl. B: teme diverse; Floarea Fîntînaru, profesoară, com. Baia, rn. Fălticeni: sport, cinema, ilustrate; Ion Cojocaru, operator chimist, 20 ani, Craiova, bloc tineret, str. Dimboviței 1: teme diverse, ilustrate; Rodica Dumitrescu, contabilă, com. Țința 391, rn. Cîmpina: cinema, ilustrate; Virgil Lupșă, mecanic cazane, Hunedoara, str. Runcului 4, bl. V 5, ap. 68: teme diverse, teatru, sport, ilustrate; Ilie Ștefan Ioan, student, Cluj, str. Emil Isac 15; ilustrate; Mona-Marta Rațiu, elevă, com. Tirnova 588, rn. Ineu, reg. Crișana: teme diverse; Constantin Rădoi, muncitor, Arad, str. Radu de la Afumați 47: teme diverse; Virginia Lucăcescu, elevă, 17 ani, Fălticeni, str. 7 Noiembrie 100: muzică ușoară, dans, cinema, ilustrate; Stela Cuturicu, asistentă farmacie, Constanța, str. Farului 5: farmacie, cinema, ilustrate; Valeriu Ghiuru, maistru, Buzău, str. Sculpturii 5: cinema, sport; Mariana Serban, elevă, Ploiești, bd. Gheorghe Gheorghiu-Dej 1; ilustrate; Mica Dumitru, învățătoare, Galați, str. Cristea Nicolae 203; ilustrate; Dorin Bradu, elev, lasi, strada Sf. Atanasie 3; ilustrate; Sofia Cojocaru, elevă, Buzău, str. Obor 1, bl. 5, sc. B, et. II, ap. 9: teme diverse, ilustrate; Valy Lăichici, textilistă, Lugoj, str. Vlad Delamarina 58: teme diverse, ilustrate; Sabina Terciu, vînzătoare, 19 ani, Brașov, str. Diaconul Coresi 1, magazin «Timp»: cinema, ilustrate; Eugen Rotaru, mecanic auto, Pitești, str. Frații Golești 76: teme diverse, ilustrate; Olga Diaconu, elevă, Urziceni, str. 23 August 2: teme diverse; Petre Pătășanu, șofer, I.C. Porțile de Fer,

santier Vîrciorova: literatură tehnică, ilustrate; Maria Gherga, elevă, Lugoj, Piața Republicii 1: teatru, cinema, muzică, ilustrate; Constantin Vlad, student, Iaș complex Tg. Copou, bl. 1, carr. 33: ilustrate; Doina Nanu, studentă, Timișoara, complex, bl. 1, cam. 3; ilustrate; Paul Constantin, laborant, Giurgiu, str. Gh. Doja 18: teme diverse; Inelu Tudoran, elev, Lupeni, aleea Ploilor, bl. 5, ap. 10: cinema, ilustrate; Georgeta Dărie, statisticiană, Husi, str. Scarlat Rosetti 20; prietenie; Elena Bălă, elevă, București, str. General Florescu 1; rn. T. Vladimirescu: muzică ușoară, cinema, ilustrate; Justin Giutoiescu, electrician, Resița, O. nou, bl. 3, ap. 11: teme diverse; Sandu Duca, inginer, I.E.C. Parșeni, camera de comandă: tehnică, sport, ilustrate; Robertin Catargiu, elevă, Buzău, str. Mărăști 9 bis: medicină, fotbal, ilustrate; Luiza Măliia, elevă, Rn. Sărat, str. C. Brîncoveanu 1; ilustrate; Mirela Iosipescu, elevă; Iași, str. Gh. Dimitrov 16; ilustrate; Carmina Bellu, elevă, Buzău, str. Mărăști 9 bis: teme diverse, ilustrate; Luigi Petre, ajutor, București, Sos. Pantelimo 108, rn. 23 August: cinema, sport, ilustrate; Elisabeta Jurhescu, pensionară, com. Jupanelic 54, rn. Orșova: ilustrate; Stefania Scimon, laborantă, 22 ani, Mediaș: str. Pictor Grigorescu 5: ilustrate.

în cîteva rînduri

Arion Dănilă, Cluj. 1) Istoric liniei Maginot? Citiți articolul publicat în nr. 37, pg. 19. 2) Fotografia de pe coperta nr. 35 reprezintă un peisaj din regiunea Hunedoara. 3) Nu numai că sînt intenționat, dar-a și realizat un film despre «Spartacus», cu Ki Douglas în rolul principal. Filmul putea fi văzut și pe ecranul nostru, încă în cursul acestui an.

Mariana Opincariu, Sebeș. Vedeți ultima parte a notei «Teme de cinematografie», din pagina de față.

Elena P., București. Cuvintele dv. de căldă apreciere în bucură și ne conferă noi obligații Actorului Ion Besoiu îi puteți scrie fie pe adresa Centrului de producție cinematografică, seafia actori, Piața Școlii 1, fie Studioul de televiziune, s. Molière 2.

Ioan Ciocan, Birlad. Sîntem bucuroși că articolul privind rezervele de combustibil v-a satisfăcut pe deplin. 2) Problema ilustratelor este pe cale să rezolve. Editura «Meridian

continuă să tipărească noi și noi vederi și peisaje din țară. 3) Birladul, una din cele mai vechi așezări ale țării, va fi inclus fără îndoială în rubrica «Orasele patriei».

Mia Ciresan, Lugoj. Amănuntul pe care-l solicităm cu privire la actorul Alexandru Repan nu aduce nimic în plus intru definirea profilului său artistic.

Marius Puran, București. 1) Deocamdată, cu cei 11 ani pe care îi ai, ești unul dintre cei mai tineri corespondenți ai revistei noastre. 2) Despre Jules Verne vei afla multe citind cartea dedicată marelui scriitor, apărută în 1962, la Editura tineretului, colecția «Oameni de seamă». Autor, Dinu Moroiianu. Îți mai recomandăm unele din romanele lui Jules Verne: «Căpitan la 15 ani», «20 000 de leghe sub mări», «Matias Sandorf», «Călătorie spre centrul pământului» etc. 3) Am luat notă de dorința cu privire la formația «Sincron».

Marietta Rolărescu, Ploiești. Înregistrăm cu satisfacție faptul că foiletonul «Felicitățile noastre» din nr. 35 și rubrica «La drum» v-au trezit interesul. Adresa dv. va apărea, dar ceva mai târziu.

Ani Sabău, Carei. Firește că nu vedem nimic rău în a te informa asupra evoluției unor artiști, atât vreme cât acest lucru te ajută la elucidarea fenomenului artistic, cu condiția ca interesul să nu se manifeste în direcția căutării unor amănunte totale neesențiale din viața lor. În rest apreciem bunele dv. impresii asupra conținutului revistei și vă promitem că vom publica un scurt istoric al Arcului de Triumf.

Iuliana Voicău, Timișoara, și **Paavel Langa**, Birlad. Un alt articol din documentarul «Tendințe și vedete de azi» se va ocupa de muzica italiană contemporană. În consecință, Bobby Solo și Gianni Morandi își vor găsi aici locul.

E.G. Muntean, Arad. După cum ați remarcat din știrile apărute în presă, se dau în folosință în toată țara noi hoteluri sau se renovează altele mai vechi. Sistem convins că în cadrul acestor acțiuni și Aradul va primi noi spații destinate adăpostirii drumeților.

Iuliana Plopușor, Timișoara. Ne exprimăm satisfacția că — așa cum ne scrieți — revista «Flacăra» are o influență mare asupra unor mase numeroase de cititori și cititori, având un rol important în presa noastră. În ce privește părerea dv. despre melodiile prezentate la ultima ediție a Festivalului de muzică ușoară de la Mamaia, nu sintem intru totul de acord: n-au fost lansate numai melodii «melancolice», ci și unele vesele, optimiste.

un mare actor

«Aș dori să cunosc unele fapte mai importante din viața și cariera lui George Vraca».

Eugenia RĂILEANU, Călărași

Răspunde teatrologul IOAN MĂSSOFF.

Născut în București, în strada Sf. Ștefan, la 25 noiembrie 1896, George Vraca, fiu al unui mic funcționar, și-a petrecut adolescența la Giurgiu, unde a și absolvit gimnaziul. A urmat apoi Școala de agricultură din Tîrgoviște, precum și cursurile Școlii de agricultură de la Herăstrău, cu intenția să ajungă inginer agronom. Luptător în prima linie a frontului în timpul primului război mondial, grav rănit, a fost internat într-un spital din Iași. Aci l-a aflat Maria Ventura, marea actriță, în vremea aceea soră de caritate care, impresionată de timbrul vocii ofiterului rănit, l-a sfătuit să se facă actor. După război George Vraca, ascultându-i sfatul, a urmat cursurile Conservatorului de artă dramatică — la clasa lui Nicolae Soreanu — pe care le-a absolvit în 1921 cu premiul întâi. Dar încă din primul an de conservator Vraca a început să joace. Debutul său pe scena Teatrului Național din București, în piesa Glauco, de Marselli, a constituit un eveniment artistic salutat de public și de oamenii de teatru, care și-au dat seama că teatrul românesc are un nou june-prim, capabil să joace eroi clasici și moderni — gen de interpret care apare îndeobște foarte rar.

Pășind pe drumul deschis de marii tragedieni ai teatrului nostru — Mihail Pascaly, Grigore Manolescu, Constantin Noțtară — dar folosind mijloace de interpretare debarasate de tot balastul exagerării-

lor actorilor romantici, George Vraca s-a impus, încă de la începutul carierei sale, prin modul aprofundat cum își studia rolurile, ceea ce îi dădea posibilitatea să scoată toate efectele și nuanțele necesare reliefării personajului. Un timbru cald, vibrant, o frumusețe scenică bărbătească îi confereau un farmec nespus, o autoritate menită să emoționeze, să înflăcăreze pe spectatori.

Debutând pe scena Teatrului Național din București — unde în 1926 a fost ridicat la rangul de societate — Vraca și-a desfășurat biruitoarea sa carieră în cadrele teatrelor Maria Ventura, Victoria, închinându-și-o ca director al Teatrului «C.I. Nottara».

Amintim din numeroasele sale creații: «Hamlet» din piesa lui Shakespeare, «Faust» (Goethe), «Oedipus» (Sofocle), «Troilus și Cressida» (Shakespeare), «Horatiu din «Fintina Blanduziei», «Ovidiu» (Alecsandri), cele trei roluri (Ezra Mannon, Orin Mannon, Adam Brand) din piesa lui O'Neill «Din jale se intrupează Electra», «Vlaicu Vodă» (Al. Davila), «Prometeu» (Victor Efimiu) — roluri care pretind felurite mijloace de redare scenică. Vraca a fost un mare actor de compoziție.

Chinuit de o boală neiertătoare, încordându-și ultimele puteri, Vraca ne-a mai putut da acea splendidă creație — Richard al III-lea, din tragedia lui Shakespeare — adevărată apoteoză, încununare a unei splendide cariere artistice, din nefericire frântă înainte de vreme. Căci cel care ne-a părăsit la 68 de ani ar mai fi putut să dea teatrului și cinematografului românesc — amintim doar ultimul rol din filmul «Tudor» — creații de neuitat.

„catastrofă iminentă?!”

«Se va ciocni Pământul cu o cometă în 1968?»

Corneliu BĂLAN, com. Puchenii, Ploiești

Răspunde MATEI ALECSESCU, directorul Observatorului astronomic popular.

În mișcările lor prin spațiu, diferitele corpuri cerești se apropie și se depărtează unele de altele în mod continuu. Aceste «apropieri» sînt însă foarte relative, dat fiind faptul că distanțele dintre ele rămîn totuși enorme.

În sistemul solar, în afara planetelor — care circulă pe orbite aproape circulare și concentrice — se găsesc și aștri cu orbite diferite; este cazul cometelor, meteoriților și asteroidilor care circulă pe orbite foarte alungite.

În 1949 astronomul american Walter Baade a descoperit asteroidul catalogat la nr. 1566 și care a fost botezat Icar. Particularitatea sa principală este aceea că depărtează sa medie față de Soare este doar cu puțin mai mare decît cea a Pământului. Avînd însă o orbită foarte alungită, el se apropie de Soare pînă la

circa 28 000 000 kilometri, depărtîndu-se apoi la maximum, pînă la 295 000 000 kilometri. Astfel, la distanța maximă față de astrul zilei, Icar, care are cam 1-2 km diametru, primește de peste 100 de ori mai puțin lumină și căldură decît atunci cînd ajunge la periheliu (distanța minimă față de Soare).

Traversînd zona orbitei Pământului, Icar se apropie uneori foarte mult de planeta noastră. Astfel, în iunie 1968, asteroidul va trece la ceva mai puțin decît... 7 000 000 kilometri, cam de 18 ori mai departe decît Luna. Deci, absolut nici un pericol de ciocnire.

Cu această ocazie vom menționa că unii asteroizi se apropie și mai mult de Pământ, fără ca acest lucru să creeze vreun pericol. Este cazul asteroidului Adonis, care trece uneori la circa 2 000 000 kilometri, sau al lui Hermes, care în 1937 a trecut la circa 600 000 kilometri! Cert este însă faptul că, în afară de observatoarele astronomice, «apropierea» lui Icar nu va fi sesizată de nimeni, dat fiind faptul că el, la minimum de distanță față de noi, nu va putea fi observat decît cu ajutorul instrumentelor astronomice ca un palid punct luminos pierdut printre stele...

cîteva sensuri ale aceluiași cuvînt

«Care este originea cuvîntului bacalaureat?»

Adina CRISTEA, elevă, Pitești

Răspunde SORIN STATI, lector la catedra de lingvistică generală a Universității București.

Bacalaureatul este, de mai bine de trei sute de ani, o instituție școlară importantă. În secolul al XVI-lea textele îl amintesc în forma latină *baccalaureatus*. Pe vremea aceea cuvîntul denumea primul titlu conferit de o universitate, titlurile următoare fiind *licența* și *doctoratul*. În baza reformei învățămîntului superior din 1808, Franța transformă *bacalaureatul* într-un examen care încununază studiile secundare, promovarea lui fiind necesară în vederea

începerii studiilor universitare. Cu acest înțeles nou *baccalaureat* a fost împrumutat în românește. Cu toată aparenta lui latină, termenul *baccalaureatus* a fost creat abia în secolul al XVI-lea pentru a denumi titlul universitar amintit. Ca bază a servit cuvîntul latin *baccaliarius*, care însemna «tînr nobil» sau pur și simplu «tînr». Autorii termenului l-au dat terminația *-laureatus*, pentru a sugera o asociație de idei cu laurii. Asemănarea cu numele acestei plante și deci asemănarea dintre *bacalaureat* și *laureat* (= răsplătit cu lauri) a fost creată în mod arbitrar, ea nu se justifică prin originea acestor cuvinte, adică prin evoluția firească a limbilor latină și franceză. Inovația lexicală a fost apreciată de contemporani și s-a impus în mai multe țări.

de la +44,5° la —38,5°

«Aș dori să aflu care a fost cea mai înaltă și cea mai scăzută temperatură înregistrată la noi în țară între anii 1896 și 1955».

T. GELU, Sibiu

Din datele pe care ni le-a pus la dispoziție Institutul meteorologic rezultă că cea mai înaltă temperatură înregistrată în țara noastră în perioada la care se referă întrebarea a fost la 10 august 1951, cînd la punctul meteorologic Ion Sion de lângă Brăila s-au înregistrat 44,5 grade (la umbră).

Cea mai scăzută temperatură în perioada aceluiași ani a fost înregistrată la Brad, lângă Brașov, la 25 ianuarie 1942, cînd temperatura a coborît la —38,5 grade.

pe scurt

Eliza Popescu, Sinaia. Școlile populare de artă sînt menite a ajuta dezvoltarea măiestriei artiștilor amatori și a le mări bagajul de cunoștințe în domeniul artei căreia i-au consacrat timpul lor liber. Școlile populare de artă plastică, de care ne întrebăm, au atît cursuri teoretice, cit și lecții practice. Majoritatea școlilor populare de artă au cursuri de artă plastică (desen, pictură, sculptură, scenografie), muzică (canto, diferite instrumente), artă teatrală (actorie, regie).

Virgil Dianu, București. 1) Despre diferitele curente și școli în arta plastică am scris și vom mai scrie. 2) Pigeii sînt cîteva grupuri, puțin numeroase, de populații africane ce au o serie de trăsături care le deosebesc de celelalte popoare în mijlocul cărora trăiesc. În primul rînd, pigeii au statura mai joasă (în medie 141-142 cm) și o culoare a pielii mai deschisă decît celelalte tipuri africane, părul lor e creț etc. Iată denumirile pe care le poartă triburile de pigei: batua, bakwa, bambuti-bakango, efe și aka. Ele trăiesc în bazinul fluviului Congo. Nici unul dintre aceste triburi nu are o limbă a sa proprie, ci folosesc limbile triburilor cu care se învecinează și cu care conviețuiesc. Pigeii sînt iscusiți vînători și culegători de fructe. Nivelul lor de trai este însă foarte coborît. În raport direct cu modul primitiv în care-și agonisesc existența. Denumirea de pigei își are originea într-o legendă a mitologiei grecești care socotea că pe tărîmuri îndepărtate (pe tărîmurile Oceanului mîltic sau la necunoscutele, pe atunci, izvoare ale Nilului) ar locui un popor fabulos de pitici care se războiau cu cocorii și l-au atacat cîndva și pe vestitul erou mitologic Herakles.

Ionel Codrin, Hunedoara. 1) Ne întrebăm cînd a apărut calendarul. Diferite forme de măsurare a scurgerii anilor au fost născocite din vremuri din care nu ni s-au păstrat alte documente decît cele săpate în piatră. Unele monumente ale civilizațiilor vechi americane (preincașe, incașe ș.a.) au fost identificate de oamenii de știință drept uriașe calendare solare. Egiptenii antici, ca și celelalte popoare din bazinul mediteranean, imaginaseră la rîndul lor diferite moduri de măsurare a scurgerii vremii, bazate fie pe rotația Lunii, fie pe cea a Pământului în jurul Soarelui, fie pe amîndouă. De asemenea, își creaseră calendare diferitele civilizații din Asia (perșii, indienii, chinezii etc.). Deci, folosind o expresie foarte uzitată, putem spune că preistoria calendarului se pierde în negura vremurilor. La întrebarea dv. dacă e posibil ca pe plan internațional să se adopte un calendar de 13 luni pe an, vă răspundem că e prea puțin probabil acest lucru. Majoritatea propunerilor pe care le au în vedere specialiștii O.N.U. se referă tot la calendare cu 12 luni pe an. În sfîrșit, la a treia dv. întrebare, în legătură cu epoca pentru care numărăm anii prin scădere, vă răspundem că nici un popor n-a făcut vreodată o asemenea numărătoare. În antichitate fiecare popor număra anii pornind de la o dată legată de istoria sau de religia lor. De exemplu, romanii numărau anii începînd de la presupusa fondare a Romei; grecii antici, în anumite epoci, legau numărătoarea anilor de Jocurile Olimpice; evreii porneau de la legenda creare biblică a lumii etc., etc. Numărătoarea folosită de știința contemporană (adică descrescînd în epocile dinainte de cea pe care o numim «era noastră», pînă în anul 1 al e.n.) a fost creată de istoria modernă. 2) Despre orașul Brad și istoria sa vom publica un articol la rubrica «Orășelele patriei». 3) Adresa va apărea.

V. SILVIAN

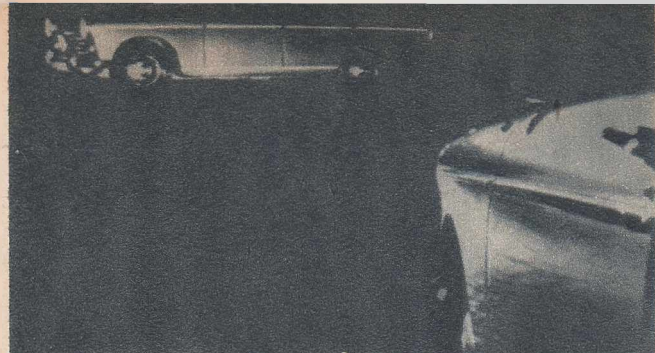

ABANDONATI
PROCEDEELE
VECHI

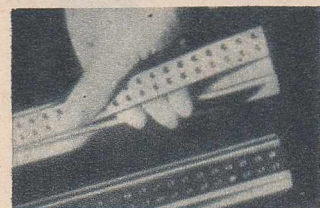
UTILIZATI PENTRU
INTRETINEREA
CURATENIEI ÎN
GOSPODĂRIE

ASPIRATORUL DE PRAF
RECORD

carnet
auto-
mobilistic

fii fosforescente salvatoare

Numărul persoanelor care își datorează viața sau cel puțin integritatea corporală benzilor găurite de material plastic fosforescent devine din ce în ce mai mare. Fără a dăuna aspectului estetic al automobilelor, pe încrustațiile metalice, de obicei nichelate, care le subliniază linia, se fixează, așa cum se vede în fotografie, benzi fosfo-

rescente. Circulația de noapte câștigă mult în vizibilitate. Un vehicul astfel marcat este perfect vizibil de la 800 m distanță fără a jena cu nimic pe privitor. Fișile se fixează și pe barele de protecție sau pe masca radiatorului.

În afară de securitate și vizibilitate mai bună, feeria peisajului urban nocturn are, evident, de câștigat.

Casa de economii și consemnațiuni acordă depunătorilor care economisesc pe librete de economii pentru construirea de locuințe câștiguri în bani, prin trageri la sorți trimestriale.

Depunătorii care doresc să participe la tragerea la sorți pentru trimestrul IV/1966 a acestor librete de economii pot solicita efectuarea de depuneri pînă la data de 30 septembrie a.c. inclusiv.

SANTAL, ANCA,
PRIMĂVARA,
RODICA,
FLORA,
CARIMEN,
MONALISA,
FEMINA,
MIMOZA.

UN SĂPUN O MĂRCĂ
ALEASĂ, NELIPSIT
ÎN ORICE CASĂ.

CEC
LIBRET
ECONOMII
PENTRU
CONSTRUIREA DE LOCUINTE

casa
noastră
prin
casa
de
economii

SIBIU ★)

- Oraș regional.
- Coordonate geografice: 45° 81' latitudine nordică și 24° 08' longitudine estică.
- Numărul locuitorilor: 109 546.

Sibiul, orașul de pe malurile Cibinului, este atestat în documente încă de la sfârșitul secolului al XII-lea. Într-unul din ele este amintită pentru prima dată «praepositura Cibiniensis», prepozitura de Sibiu. Mai târziu, în cursul secolului al XIII-lea atestarea sa în documente devine tot mai frecventă.

Cercetările arheologice mai vechi și mai noi au demonstrat că pe teritoriul de azi al orașului au existat culturi străvechi. În apropierea Turnișorului s-au descoperit piese din epoca pietrei cioplite a căror vechime se ridică la circa două sute de mii de ani. În apropiere de Biserica Ursulinelor au fost descoperite fragmente de vase care aparțin mileniului al doilea î.e.n. (cultura Wietenberg), iar pe hotarul Gușteriței există foarte bogate urme arheologice, aproape din toate epocile. Cele mai noi descoperiri din această parte a orașului atestă o intensă locuire spre sfârșitul mileniului I și începutul mileniului nostru, prin secolele IX-XI.

Orașul își trage denumirea de la râul Cibin, care astăzi îl desparte în două. Și denumirea maghiară își are aceeași origine, în timp ce denumirea germană (Hermannstadt), este de pus în legătură cu înșii coloniștii sași veniți în secolul al XII-lea.

Datorită situației sale prielnice, în apropierea principalului drum spre Țara Românească, prin strămoșii Turnu-Roșu, meșteșugurile și comercializarea produselor meșteșugărești au cunoscut o înflorire leosebită. În 1376 în Sibiu s-a trecut la organizarea meșteșugarilor în gresle, dovadă că ei existau și practicau diverse meserii încă de mai înainte. În secolele următoare breslele se înmulțiseră, iar dintre ele cele care avea să devină de mare renume avea să fie cea a «aurarilor», ale căror produse (potire, pocale, obiecte de podoabă etc.) s-au răspândit până departe, în estul, în centrul și apusul Europei.

În urma năvălirii tătarilor (1241) Sibiul a avut mult de suferit, ca de altfel majoritatea așezărilor din Transilvania acelor timpuri. Mai târziu, spre a face față pericolului urcsc care în prima jumătate a secolului al XV-lea amenința Transilvania, conducerea orașului a luat o măsură să dezvolte fortificațiile echi. Zidurile au înglobat partea centrală a «Orașului de sus», păstrându-se astăzi mai ales de-a lungul Bulevardului spitalelor și pe străzile «Cetății» și «Manejului». Mai târziu aceste fortificații masive

au încercuit și o mare parte a «Orașului de jos».

Centura de fortificații din jurul orașului era prevăzută cu patru porți flancate de puternice turnuri de apărare.

Prima școală din Sibiu este atestată în secolul al XIV-lea, iar în secolul al XVI-lea sînt organizate arhivele și ia naștere tipărița, în care a apărut prima carte tipărită în limba română «Catehismul luteran» (1544).

În secolele următoare s-au dezvoltat aici școli medii și de învățămînt superior (Academia de drept în 1844) și altele.

În anul 1785 a fost construit primul teatru și tot prin acești ani se pun și bazele Muzeului Brukenthal.

În secolul următor sînt înființate Societatea pentru cercetarea Transilvaniei și Societatea de științe naturale, precum și «Astra» (Asociațiunea transilvană pentru literatură română și cultura poporului român) care au contribuit la răspîndirea culturii și științei în orașele și satele Transilvaniei.

În anii puterii populare Sibiul a luat un nou avînt.

Fabricile sale s-au dezvoltat, au fost doctate cu utilaje și agregate noi. Condițiile de muncă au fost incomparabil îmbunătățite. Produsele industriei sibiene (uzinele «Independența», «Balanța» etc.) sînt exportate și peste hotare.

Pe plan arhitectonic și edilitar, orașul a cunoscut o dezvoltare mai mare prin construirea cartierului terezian și a unui nou bulevard ce se deschide în prezent pe drumul ce duce înspre Șelimbăr.

Comerțul a înflorit prin organizarea și deschiderea unor magazine moderne.

Numărul școlilor s-a înmulțit corespunzător cu creșterea numărului elevilor.

În Sibiu au fost înființate un teatru de stat, o filarmonică, o școală populară de artă, case de cultură, biblioteci etc., iar Muzeul Brukenthal a devenit o instituție culturală larg cunoscută în țară și peste hotare.

Sibiul de azi pășește încrezător pe drumul deschis de planul cincinal, care-i oferă perspective înfloritoare pe linia dezvoltării întregii economii și culturii din patria noastră.

Nicolae LUPU
directorul Muzeului
Brukenthal, Sibiu

**) Istoricul orașului Sibiu ne-a fost cerut de cititorii T. Susanu, Gică Juglan și Mariana Tomuță — toți din Sibiu.*

Sfatul medicului

NAȘTEREA ȘI AVORTUL

Ideea că una din menirile firești ale femeii este maternitatea, că nașterea este o manifestare a naturii organismului feminin, este prezentă în întreaga istorie a omenirii. Cunoștințele de astăzi ale medicinei aduc doar date noi care confirmă o observație foarte veche: a te opune naturii care realizează împlinirea femeii prin maternitate înseamnă a dăuna organismului, supunându-l unor tulburări importante.

Starea de graviditate — perioadă în care se formează și se dezvoltă o ființă nouă în organismul femeii — este plină de influențe favorabile asupra organelor și țesuturilor acesteia. Funcțiile circulației și respirației sînt stimulate, glandele cu secreție internă și sistemul nervos funcționează într-un ritm nou care îmbunătățește echilibrul general al organismului, noi sentimente vin să îmbogățească personalitatea femeii. Cu o sănătate întărită și o psihologie nouă, femeia mamă aduce noi contribuții la întărirea familiei ei și capătă drepturile care se cuvin noii ei situații în societate.

În contrast, renunțarea la maternitate stînjenește activitatea normală a organismului femeii și poate aduce tulburări psihice și hormonale de obicei greu de tratat. De cîte ori recomandarea de a avea copii dată de medic unei femei întîmpină dificultăți cînd s-a depășit perioada celei mai favorabile fertilități care nu trece cu mult peste 30 de ani! Biologic femeia are o perioadă de procreație pînă aproape de 50 de ani, dar sănătatea ei, și mai ales a copilului, are de cîștigat cel mai mult cînd nașterea are loc la o vîrstă mai tînă. Cît de ciudate par spusurile multor tinere căsătorite care consideră că la 22-23 de ani se consideră prea tinere pentru procreație!

Este o iluzie în majoritatea cazurilor părerea că o amînare a acceptării unui copil nu are rezultate negative. În primul rînd, renunțarea la maternitate — atît din inițiativa femeii, cît și la dorința soțului — pînă la obținerea anumitor obiecte casnice sau «depunerea banilor de autoturism» ori trecerea «anilor tineri, de viață frumoasă» — poate să facă imposibilă nașterea după o serie de avorturi. În al doilea rînd, copilul venit tîrziu într-o căsătorie reduce posibilitatea acceptării celui de-al doilea. Or, este binecunoscut că familia cu 3-4 copii este formula celui mai bun echilibru atît pentru părinți, cît și pentru copii.

În al treilea rînd, se cunoaște că nașterile intervenite la femeii după vîrsta de 35-36 de ani au posibilități relativ mai crescute de a naște copii cu unele deficiențe congenitale, copii cu o rezistență mai scăzută a organismului.

Dar oare întreruperile de sarcină la care recurg atît de ușor și frecvent unele femei sînt lipsite de pericol? Chiar cînd avortul este făcut în condițiile cele mai bune, el are totuși răsunset negativ asupra organismului femeii. Cînd aceste operații se repetă, ele pot aduce tulburări care cuprind nu numai organele de reproducere, ci și restul organelor. În unele cazuri întreruperile de sarcină pot tulbura apariția menstruației pînă la dispariția sa. Sterilitatea se poate instala foarte devreme în viața femeii, nu numai împiedicînd-o de a mai avea copii, dar aducîndu-i o seamă de modificări și chiar semne de boală: îngrășare excesivă, iritabilitate nervoasă, dureri de cap frecvente, tulburări ale somnului. De multe ori, local, organele de reproducere capătă unele modificări care pot împiedica nașterea sau o pot face să se realizeze în condiții foarte grele. După numeroase avorturi urmate de complicații pot începe să apară avorturi spontane, cu toate urmările lor neplăcute.

În fața unui fenomen biologic natural cum este graviditatea se ridică o problemă extrem de importantă, de răspundere individuală și colectivă. Putem oare să stăm liniștiți cînd vedem că un om vrea să se sinucidă sau să-și provoace o rană sau o mutilare? Într-o anumită măsură, și desigur fără a identifica avortul cu aceste acte, trebuie să înțelegem că păstrîndu-ne libertatea de a acționa asupra vieții, sănătății și comportamentului nostru avem și obligații rezultate dintr-un spirit de solidaritate față de semenii noștri, față de societate.

Și acum un fapt incontestabil: depășind unele complicații inerente îngrijirii unui copil, o femeie beneficiază de pe urma acestui efort. Relațiile dintre soții uniți în grija pentru protecția copilului capătă un conținut nou. Noi sentimente de înțelegere, generozitate și prietenie se dezvoltă în noua familie stimulată de o răspundere nouă.

Dr. L. PESCARU
medic specialist pediatru
la Spitalul de copii 23 August

mali — startul industriei

În urmă cu cinci-șase ani, însăși noțiunea de „industrie” era foarte puțin cunoscută în Mali. Și chiar pentru cei care o cunoșteau, asocierea ei cu termenul de „malian” părea aproape de neconceput. Astăzi, la împlinirea a șase ani de la proclamarea independenței naționale a acestei țări africane (septembrie 1960), bilanțul unor construcții de fabrici și uzine — complet inexistente înainte de eliberare — reflectă apropierea noțiunii amintite de înțelegerea și preocupările localnicilor, iar denumirea „industrie maliană” a devenit o expresie a acestor preocupări. Este vorba de un început de drum în făurirea industriei naționale, condiție importantă a dezvoltării economiei maliene. Înțelegerea etapei parcurse și evaluarea rezultatelor nu se pot face decât prin comparație cu realitatea de la care s-a pornit. Iar realitățile vieții economice de dinaintea curierii independenței naționale s-au caracterizat printr-o agricultură rudimentară, practică cu unelte de lemn, ocupație exclusivă a tuturor localnicilor. Planul cincinal de dezvoltare a economiei (1961-1965) și-a propus măsuri importante pentru modernizarea agriculturii, concomitent cu înființarea unor întreprinderi care să contribuie la valorificarea industrială a unor bogății naționale. Producția de arahide, de pildă, furnizează materie primă pentru o fabrică de ulei construită în orașul Kulikoro. Fabrica de conserve de la Baquineda prelucrează fructe — mai ales cele de mango — foarte bogate în vitamine.

Fabrica de la Baquineda a fost prima construcție industrială din Mali, marcând startul ei. Pe harta economică a țării au apărut, în ultimii ani, diferite alte obiective industriale: un combinat textil pentru prelucrarea bumbacului — a cărui cultivare se extinde — câteva întreprinderi frigorifice (Bamako), o fabrică de zahăr (Nioro). Au fost înființate două întreprinderi de stat pentru industria materialelor de construcții.

În 1966 a început să producă uzina pentru construcții radioelectrice de la Bamako. La Markalo se creează o întreprindere de montare a unor mașini agricole.

Importante bogății ale subsolului — descoperite în ultimii ani — înlesnesc și diversificarea în perspectivă a dezvoltării industriale. Recent, la Bafulabe au fost descoperite zăcăminte de fier (evaluate la 100 000 de tone) cu o concentrație de 50-55 la sută, care oferă materie primă pentru o viitoare industrie siderurgică.

Dezvoltarea industrială — aflată încă la începuturile ei — este stimulată de statul malian, care vede în ea un instrument principal al emancipării economice. Progresul realizat în această direcție este marcat și de creșterea efectivului clasei muncitoare. Între anii 1963 și 1965 numărul muncitorilor din industrie a crescut de la 15 000 la 40 000. Prin ei, și mai ales prin realizările lor, activitatea industrială ocupă un loc crescând în preocupările maliienilor, făurind puntea pe care se trece de la uneltele de lucru arhaice la cele moderne.

E. PETRESCU

zvонuri la santo domingo

Locuitorii încercatului Santo Domingo se scoală, în zori, ascultând zvонuri de spre o lovitură de stat, iar la ceasurile tirzii ale nopții, la culcare, șoaptele străzii le evocă aceeași perspectivă, după ce întreaga zi au fost asaltați de vești privind inevitabilul eveniment. Oare o lovitură de stat pare inevitabilă? Observatorii din mica republică insulară se dovedesc sceptici, datorită faptului că dreapta deține ferm puterea.

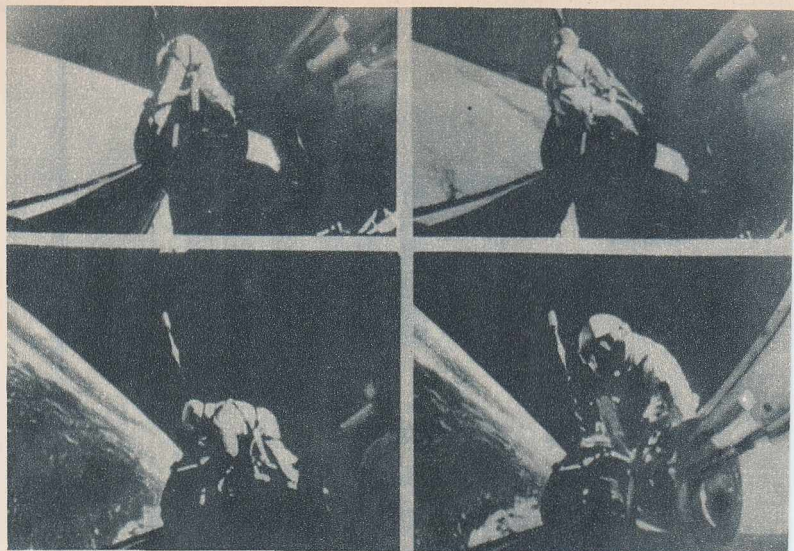
La Santo Domingo în fiecare casă există câte o pușcă, iar oamenii își țin muniția ascunsă prin sertarele garderoburilor. Dar nimeni nu ia în serios amenințarea unei lovituri de stat. Atunci? S-ar părea că zvонurile sînt adresate președintelui Balaguer, căruia dreapta doarește să-i amintească mereu că soarta sa depinde de măsura în care va ști să satisfacă exigențele unor cercuri politice și economice hotărâte să nu admită nici o prefacere socială în Republica Dominicană și să „pună friu acțiunilor străzii”.

Balaguer a încercat să se infățîșeze drept un „democrat”, deși antecedentele sale îl situau către dreapta. Jocul „moderației” a durat puțin. Liderii militari de la San Isidro nu admiteau pendulării care să încurajeze opoziția, iar protecții din străinătate cereau dovezi concrete de lealitate. Acestea au urmat. În aceeași zi în care poporul dominican era chemat să sprijine o politică de „austeritate”, în scopul soluționării „grave” probleme economice ale țării, un decret prezidențial acorda înlesniri puțin

obișnuite faimosului concern „United Fruit Company”. Mai mult: procedându-se la desființarea Corporației dominicane a zahărului, „United Fruit Company” controlează practic această ramură esențială a economiei naționale. Economistul nord-american Victor Perlo dezvăluia „infiltrarea nestingherită a capitalului nord-american”. Sectoarele vizate sînt: industria instalațiilor frigorifice, chimică, prelucrării și conservării cărnii, rafinăriile petroliere și comerțul cu amănuntul. „Frick Company” și „Glycerin Corporation of America” au preluat controlul asupra a două sectoare industriale: producția de utilaj frigorific și chimică.

Concesiile economice sînt dublate de garanții politice oferite aceluiași cercuri. Balaguer intenționase să „limiteze” activitatea partidelor politice și numai reacțiile furtivoase din viața publică l-au determinat la o „aminare”. Dreapta nu admite, totuși, nici un semn de molicime. Generalii de la San Isidro doresc o politică de „mînă forte” stil Trujillo (cu păstrarea aparențelor democratice, momentan). Balaguer este împins spre „măsuri drastice”, sub amenințarea loviturii de stat. Retragerea ultimelor trupe „inter-americane” (20 septembrie) trebuie să coincidă cu instaurarea unei depline „stabilități” în formula experimentată câteva decenii de defunctul dictator. Va pași Balaguer pînă la capătul acestui drum lipsit de glorie?

M. RAMURĂ

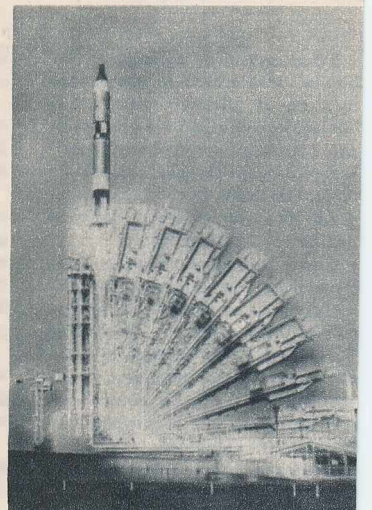
Imaginile de mai sus, înfățîșindu-l pe Richard Gordon legînd racheta „Atlas-Agena” de nava „Gemini-11” și efectuînd diverse evoluții în spațiu, au fost luate cu ajutorul unui aparat de filmat fixat în partea posterioară a navei cosmice.

experiența „gemini - 11”

Cercetarea spațiului cosmic a realizat un nou pas înainte în cursul săptămîinii trecute prin evoluția navei cosmice americane „Gemini-11”, avînd la bord pe cosmonauții Richard Gordon și Charles Conrad. În cursul celor 71,17 ore de zbor (de la 12 sept. ora 14,42 GMT pînă la 15 sept. ora 13,59 GMT) timp în care au fost parcurși aproape 1 950 000 km, au fost îndeplinite obiectivele principale urmărite prin această lansare de către specialiștii de la NASA (Administrația națională pentru problemele aeronauticii și cercetarea spațiului cosmic). Astfel, de o deosebită importanță pentru viitorul programului spațial al S.U.A. a fost considerată realizarea întîlnirii spațiale, încă în cursul primei sale evoluții în jurul Pămîntului, a navei „Gemini-11” cu racheta „Atlas-Agena”, lansată cu 97 minute mai înainte de „Gemini-11”; au avut loc mai multe asemenea joncțiuni.

S-a subliniat faptul că întîlnirea s-a efectuat cu un ajutor minim din partea stațiilor terestre de urmărire, rolul principal jucîndu-l aparatele optice și electronice aflate la bordul navei, datorită cărora cosmonauții au reușit să transforme orbita eliptică inițială a navei într-una cvasicirculară — respectiv orbita pe care se inscrieseră racheta „Atlas-Agena”. De asemenea, diferitele evoluții executate de „Gemini-11” în jurul rachetei au oferit date cu privire la posibilitățile de manevrare rapidă în spațiul extraterestru. Cu ajutorul rachetei a fost realizat totodată un record de altitudine în spațiul cosmic — 1 370 km — durata evoluției navei în jurul Pămîntului crescînd corespunzător la 107,5 minute în loc de 96,5 minute ca pînă acum.

Un alt punct important al programului de zbor l-a constituit „ieșirea parțială spațială”, în cursul căreia Richard Gordon, ieșind în spațiu numai pînă la briu timp de două ore și opt minute, a luat imagini cu un aparat de tip special ce înregistrează radiațiile ultraviolete emise de stele, pus la punct de astronomii de la „North-Western University” din statul Illinois și care a servit la fotografierea cerului, stelelor și Pămîntului. La centrul spațial Houston, unde au fost dezvoltate primele fotografii luate de cei doi cosmonauți, se apreciază că imaginile obținute de la 1 370 km de Pămînt sînt clare, curbura planetei noastre apărînd

O fotografie ce constituie de fapt un set de imagini succesive înregistrate de aceeași peliculă, respectiv momentele dicării rachetei „Titan” cu nava „Gemini-11” pe rampa de lansare.

mai bine decât în toate fotografiile realizate pînă acum.

Au mai fost efectuate măsurători privind efectele radiațiilor asupra globulelor albe din diferite mostre sanguine, sîndierea intensității ionilor și electronii în cabina lui „Gemini-11” și alte experiențe. Din cauza condițiilor proaste vizibilitate nu s-a putut realiza fotografierea regiunii în care se presupune existența unui nor de praf cosmic. Totodată au fost semnalate o serie de defecțiuni. Astfel, „plimbarea cosmică” a Gordon a trebuit redusă de la 115 min la 44, din cauza îngreunării respirației cosmonautului, a creșterii temperaturii corpului acestuia și a aburirii vizorului — fapte cărora încă nu li s-a găsit explicația. De asemenea, în timpul zborului s-a defectat reactorul numărul 8 — acel care s-a blocat și în timpul zborului navei „Gemini-8” — dar de astă dată tr-un mod mai puțin grav, nava „Gemini-11” netrebînd să fie rechemată de pe Pămînt, cum s-a întimplat cazul lui „Gemini-8”.

condiția inacceptabilă...

Dacă ar fi să dăm crezare ziarului francez Les Echos, marile companii petroliere internaționale sînt în prezent „revoltate”. Pentru cei ce sînt oarecum la curent cu evenimentele din lumea „aurului negru”, o atare informație nu mai stîrnește interes deosebit. În ultimii ani, cererile insistente ale țărilor în curs de dezvoltare, bogate în petrol, de a beneficia într-o mai mare măsură de bogățiile subsolului lor, au provocat în nenumărate rînduri dureri de cap companiilor. Dar, de data aceasta, noua sursă a neplăcerilor marilor companii nu se mai găsește în Orientul Arab, în Africa sau Ame-

rica Latină, ci în Europa și chiar într-într-una din țările unde se află nucleul conducător al uneia dintre marile companii în Olanda, patria lui Shell!

Să încercăm să deslușim puțin faptele. În perimetrul olandez al Mării Nordice s-a descoperit în ultimii ani, după ce se știe, imense rezerve de gaze naturale, pentru a căror concesiuie companiile petroliere străine au manifestat un interes deosebit. Răspunzînd cererilor formale de 30 de societăți americane, engleze și grupate în Comitetul industrial al petrolului (P.I.C.), guvernul olandez a făcut de curînd cunoscute condițiile în care e

dispus să acorde concesiuni. Ce prevăd ele? Nimic altceva decât anumite măsuri prin care guvernul olandez, așa cum preciza ministrul economiei Den Uyl, să poată obține pentru „comunitatea țării avantajele ce decurg din predarea bogăției naționale”. Cea mai importantă dintre ele este asocierea guvernului și dreptul de veto asupra unor decizii importante etc.

Or, din proiectul guvernamental de concesionare, în special această condiție a stîrmit nemulțumirea profundă a „celor 30”. Explicația reacției o furnizează atît ziarul francez, cit și un alt ziar, din Londra: „S-ar crea un precedent inacceptabil și primejdios pentru toate marile companii petroliere” (Les Echos) — „ele se tem că aceste cereri... vor slăbi pozițiile lor pretutindeni în lume, deoarece și alte

țări vor solicita aceleași condiții dacă revendicările olandeze ar fi satisfăcute” (Financial Times).

Marilor companii petroliere, care altădată schimbau și numeau guverne dar care și-au pierdut în zilele noastre atîtea din pozițiile lor, le este greu să accepte ca guvernul olandez să-și exercite dreptul său legitim de a veghea și a decide asupra modului în care este exploatată una dintre bogățiile țării. Căci atunci și alte state unde operează marile companii ar încerca să obțină aceleași drepturi, ar înlătura controlul și intervenția străină.

Evident, marile companii nu se adaptează ușor la noile realități ale lumii contemporane...

Florin UDREA

dacă o singură bacterie...

Cercetările spațiale au numeroase implicații. La cucerirea cosmosului concură fizica și chimia metalelor, dar în egală măsură medicina, biologia, bacteriologia etc. Cu cîțiva ani în urmă savanții au trimis în spațiul cosmic bacterii și de atunci comportamentul acestora în diverse medii este studiat în diverse laboratoare, se sînt ipoteze, se trag concluzii. Un biolog american, dr. Hafez, a emis o părere, cel puțin în stadiul actual insolită: „Cînd omul va voi să populeze lumile exterioare, va fi mult mai economic dacă va trimite ființe în stadiu de embrion decît în stare adultă”. Biologul mai sus-citat are în vedere ovule fecundate de om și de diverse animale. Zece eprubete sînt suficiente, după opinia dr. Hafez, să populeze o ermă cu animale și... cu fermieri!

Dar să revenim la microorganismele nonocelulare care preocupă în primul rând savanții în stadiul actual. Ei se întreabă cum se va putea evita contaminarea cu bacterii aduse de pe Pămînt a planetelor pe care vor ateriza navele spațiale și oamenii. Istoria cuceririi planetei noastre în timpul marilor descoperiri geografice oferă destule exemple dezolante. Iar ne europenii au fost aceia care au dus în secolul al XVIII-lea în Pacificul de sud variola, care a depopulat pentru multă vreme insule întregi? Se va repeta acest dezastru și pe planete în cazul în care pe acestea există viață? Cu cităva vreme în urmă cercetătorii credeau că idul spațial ucide microbii. Primele experiențe cosmice au dezmințit afirmația, iar o experiență datînd din 1961, făcută de o echipă a armatei americane, a venit

să confirme încă o dată că bacteriile rezistă la medii cunoscute ca foarte ostile: vidul, azotul, sulfatul de calciu vaporizat etc. Ba dimpotrivă, s-a constatat că vidul este unul dintre mediile cele mai favorabile pentru conservarea lor. Deci nu rămîne decît soluția sterilizării pentru a nu infesta cosmosul și de aceea rachetele sînt „măturate” cu jeturi de soluții chimice (care distrug cea mai mare parte a microbilor) și părăsesc sălile de montaj sterile.

Rezistența unor organisme biologice la diferite medii și temperaturi a constituit obiectul unor cercetări ale tehnicienilor de la Union Carbide. S-a constatat că secara de iarnă poate crește la -38 grade, într-o atmosferă care conține 97% oxigen și 3% gaz carbonic, pe un sol de lavă, sau că ceapa poate crește într-o atmosferă compusă în întregime din metan! Ce concluzii s-ar putea trage, pornind de la aceste cazuri, în privința bacteriilor despre care se știe că au o adaptabilitate uluitoare? Dar întreaga problemă are și un revers. Se pune întrebarea: care vor fi urmările în cazul cînd navele care se vor întoarce din cosmos vor aduce de pe planetele pe care le-au vizitat germeni necunoscuți? Unii cercetători socotesc că o singură bacterie necunoscută ar putea distruge, prin proliferare, viața de pe Pămînt în cîțiva ani. Dar aceasta este doar o ipoteză emisă într-un stadiu cînd se cunoaște prea puțin despre îndepărtatele lumi. Și apoi de ce să fim pesimiști?

I. CORIBAN

Iarăși despre tunel

Datînd de pe vremea lui Napoleon, oiectul legăturii terestre între coastele anului Mineciya va ieși oare vreodată în faza unui deziderat pentru a deveni sfîrșit o realitate?

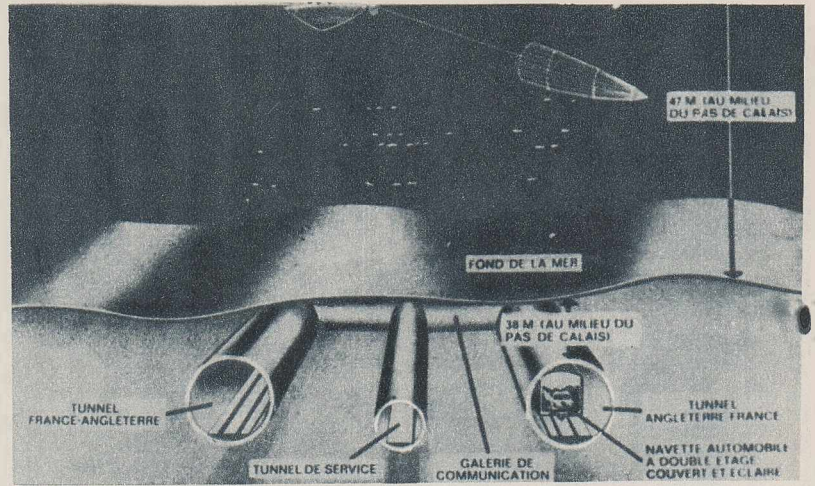
De cînd, în 1964, cele două țări riverne — Franța și Anglia — și-au dat, în incipiu, acordul să colaboreze la construcția unei asemenea legături, discuțiile spre „tunel” n-au încetat, dar lucrurile n-au înaintat prea mult. Se știe că vențele convorbiri franco-britanice la vel înalt de la Londra au dat și ele umină verde” viitorului tunel; totuși, timp ce s-au efectuat primele tatonări jîneresti — 75 de foraje sub mare și b sol — și în pofida concluziilor sondelelor geologice și geografice, favorabile construcției, începerea ei pare a nu se progresa.

Despre recentul acord de la Londra Times subliniază că el a fost recitat în „termeni circumspecți”, cele două guverne hotărînd doar că tunelul nează a fi construit. Se pare însă că și atunci va mai trece multă apă prin al. O știre transmisă de curînd din ădra de agenția France Presse făcea iocut că „tunelul sub Canalul Mării nu va putea intra în serviciu înte de 1975, după cum s-a indicat cercurile autorizate britanice”. Este remarcant că această rezervă provine spre... coasta britanică, confirmînd erile unor observatori că partea enă și-ar fi temperat entuziasmul ini. De la bun început, tunelul, conceput o cale feroviară, a nemulțumit pe isportatorii rutieri, societățile engleze cînd cu violență acest „anacronism isitor”. În corul criticilor n-au lipsit vocile grave ale societăților navale aeriene. Secretul nu-i greu de aflat, ă cum se poate citi în presa londo-

neză, în timp ce pentru Franța avantajul tunelului feroviar este de pe acum evident (pe teritoriul ei urmînd a se deplasa o bună parte din traficul alor țări europene), Marii Britanii i-ar provoca serioase perturbări în sistemul transporturilor (traficul din porturile de pe coasta de est urmînd a se deplasa în sud-estul țării), subminînd astfel și măsurile economice cu caracter planificator preconizate de guvernul laburist.

Observatorilor politici nu le-a scăpat distonanța care există în ultima vreme între optimismul afișat în presa franceză și greutățile evidențiate de sursele oficiale engleze ce stau în calea construcției propriu-zise a tunelului. Agenția suscitată arăta astfel că la Londra sînt enumerate cu meticulozitate problemele de ordin legislativ. Înainte de toate guvernul englez trebuie să obțină o aprobare parlamentară pentru un tratat anglo-francez înglobînd toate chestiunile legate de construcția și exploatarea „legăturii fixe”, ca și adoptarea unei legi autorizînd guvernul să exproprieze terenurile de construcție de pe coastă. Intrucît programul legislativ din palatul Westminster este și așa încercat pe termen lung, se consideră că formalitățile în legătură cu tunelul vor „mînca” probabil un timp apreciat la un an și jumătate, doi.

Totodată noțiunea de „tunel” evocă implicit probleme de ordin financiar. Căci, așa cum subliniază ziarul Times, „dezavantajul constă în costul capital inițial, care crește ori de cîte ori este reexaminat”. Dacă în 1963, în baza nivelului prețurilor anului anterior, acest cost fusese calculat oficial la circa 160 milioane lire sterline (2250 milioane franci) în urma scumpirilor intervenite, la prețurile curente de azi cifra se și ridică la 200 milioane lire, respectiv, 2,8 miliarde

franci. Vor putea guvernele respective să asigure aceste fonduri? Nu puțini observatori sînt sceptici. În timp ce asupra modului de exploatare a viitorului tunel pare a exista un consens (prin societățile naționale de căi ferate), problema metodei de finanțare a lucrării urmează de-abia a se pune. Și ea este destul de spinoasă. Va fi realizat proiectul în regim public, particular sau mixt? Și care

va fi partea ce va reveni celor două guverne?

Așa încît, după cum spunea cineva — firește, la Londra și cu cel mai pur umor britanic — s-ar putea ca actualii proiectanți ai tunelului să fi trecut de mult Styxul înainte ca planșele lor să prindă viață...

E. MIRONESCU

„două școli pe zi”

Cunoșteam caracterul și scopurile acțiunii populare „1000 de școli pentru Milenu” încă înainte de a fi sosit la Varșovia. Dar abia aici, și în zilele cînd manifestările jubiliare consacrate mileniului statului polonez atingeau punctul lor culminant, am putut cuprinde întreaga amploare și semnificația profundă a marelui act de cultură săvîrșit, prin contribuție benevolă și elan patriotic unanim, de către prietenii polonezi.

În istoria Poloniei socialiste, această originală campanie de construire în masă a unor școli moderne, desfășurată la chemarea partidului, în cadrul acțiunilor jubiliare, reprezintă încontestabil una dintre paginile cele mai luminoase ale revoluției culturale.

Pe cît de impresionant este efortul colectiv de a îmbogăți patrimoniul cultural al Poloniei renăscute cu 1000 de școli, în afară de cele care se înalță în fiecare an conform planurilor construcției de stat, pe atît de grăitoare apar, în cifre și date, rezultatele acțiunii populare.

Din 1958, de cînd tovarășul Wladyslaw Gomułka a lansat apelul pentru începerea „campaniei școlilor” și pînă în prezent, contribuția benevolă a populației s-a ridicat la aproape 9 miliarde zlotzi, ceea ce a depășit chiar și cele mai optimiste prevederi. Pentru a sesiza valoarea și importanța colectei este de ajuns să amintim, prin comparație, că totalul cheltuielilor statului burghez polonez pentru învățămînt nu depășea, în 1938-1939, suma de 463 milioane zlotzi. De altfel, conform statisticilor, sumele alocate pentru învățămînt în R. P. Polonă, luate ca unități comparabile, depășesc azi de cinci

ori alocațiile bugetare pentru școli și învățămînt ale statului polonez din anii premergători celui de-al doilea război mondial.

Popularitatea acțiunii a determinat construirea și predarea celor 1000 de școli cu mult înainte de termen, adică în vara anului trecut. Mai mult, bătaia pentru școală a continuat în același ritm susținut, iar stacheta a fost înălțată cînd la : 1200 de școli. Între timp s-au colectat fonduri pentru alte 200 de locașuri de învățătură, ceea ce reprezintă o contribuție și mai pregnantă la dezvoltarea rețelei de învățămînt.

În zilele cînd mă aflam în Polonia, presa și posturile radio și televiziune consemnau drept o realizare remarcabilă faptul că între anii 1959 și 1965 au fost construite, atît prin colectele populare cît și pe temeiul fondurilor bugetare alocate de stat, un număr de 4353 de școli elementare. Cu alte cuvinte într-un interval de numai șapte ani s-au construit în Polonia socialistă aproape tot atîtea școli cîte existau în Polonia capitalistă a anului 1938.

Milioane de elevi și studenți polonezi dispun azi de condiții optime de învățămînt. Dar creșterea naturală intensă impune asigurarea din timp a unui număr mereu sporit de școli de toate gradele. Iată de ce, în Polonia, statisticienii înregistrează o creștere anuală de circa 600 de clădiri școlare, iar ziaristii consemnează faptul — cu licență de aproximație — sub titlul lapidar și sugestiv „Două școli pe zi”.

Dic. BABOIAN

Potrivit știrilor transmise de agențiile de presă, în orașul Grenada (statul Mississippi — S.U.A.) situația continuă să se mențină încordată, ca urmare a incidentelor provocate de rasiști cu prilejul deschiderii noului an școlar. În fotografie: copiii de culoare din Grenada sînt duși la școală sub pază militară.

